

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga št. 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Naše denarno zadrugišstvo oživelo

Vsa naša dežela je bila zadnja leta pod pritiskom moreče skrbi: zadrugi, hranilnice. Vse drugo bi se šlo, za vse drugo bi se kako potrpeli, le: denar, naša prihranki, na katerih je viselo toliko računov za bodočnost. Milijone in milijone je naš mali človek prihranil in jih po majhnih vsotah spravil v doma ustanovljene in od domačih ljudi upravljane hranilnice v zaupanju, da bo ob času potrebe lahko segel po teh svojih pošteno pridobljenih zalogah in črpal iz njih, kolikor so dohodki dneva prepičli. Toda prišla je preizkušnja vsega našega denarnega zadrugištva in naše ljubezni do tega domačega gospodarskega sistema in — zaupanja v naše politično vodstvo. Ko je bilo v času splošnega gospodarskega zastoja treba denarja, prihranjenega in na tvoje ime v hranilnico položene, ga ta ni mogla izplačati, ne mlademu kmečkemu gospodarju, za katerega je zbirala vsa hiša, ne obrtniku, ki bi rad s čim pokazal svojo zmoglost, ne poslom, ne tolikim majhnim podjetjem po naši deželi; do lastnega denarja niso mogli, ker ga niso držali doma v nogavici, ampak si ga zaupal domači hranilnici. Dolžnik ni plačeval svojega dolga, ker ga ni mogel, hranilnica na to ni mogla izplačevati vlagatelju, kaj šele, da bi komu s posojilom pomagala iz stiske. Hrbtenica, ki je vzdrževala in povezovala vso našo gospodarsko moč, je otrpnila. Takrat je po vsej deželi zrastle ena sama želja, ki se je izpremenila v klic množice na shodih, v prošnje deputacij, v posredovanja veljavnih moč z vseh krajev, vse je želelo samo eno: hranilnice, take hranilnice, ki bodo spet sprejemale in dajale in vodile krogotok, ki bi ga naša pridnost in varčnost rada pognala. Vse drugo bo že še počakalo, brez hranilnic pa bo že sedanjí rod propadel.

Možje, ki so se čutili odgovorne za narod, od voditelja najmanjših podeželske hranilnice do najvišjih predstavnikov, so neprestano dopevedovali in prigovarjali, da bo, da bo naše zadrugišstvo znova oživelo, da bodo vse stori, da se ljudstvo v svojem zaupanju do njih ne bo ušlo, toda — denarja ni bilo. Prišle so uredbe, kako naj kmetje plačujejo dolgove, l. 1932 prva, nato izpremembe in dopolnila k tej uredbi, toliko, da se je samo priden in požrtvovalen strokovnjak še znašel v njih, toda vse to je bilo bolj za papir, življenje ni steklo, ker so bile hranilnice vsa ta leta mrtve, tisti, ki bi jih edini mogli oživeti, jih pa niso marali, ker so vedeli, da je v njih moč našega ljudstva, katere so se pa oni bali. Zato vsi ukrepi niso rodili tistega uspeha, ki je bil edini zaželen: da bi se ljudem očitno pokazalo, da imajo dostop do svojih prihrankov. Naši možje so kljub neprijaznemu ozračju še vedno bodrili in opominjali ljudstvo, da našega zadrugištva še ni konec, da imajo hranilne knjižice še vedno svojo temeljno vrednost, naj jih torej ljudje ne dajejo nepremišljeno iz rok — toda verjeli so jim samo še tisti, ki so bili do dna svoje notranjosti prepričani, da naša skupnost ni zgolj politična fraza, ampak ima v sebi nekaj svetega in trajnega, za kar se je vredno potegniti.

Naš narodni nasprotnik pa je medtem kljuval ljudsko dušo. Ne nasprotnik kake občine ali kakega društva ali kake pokrajinske gospodarske zasnove, ampak nasprotnik naroda, ki ga živega videti ne more, ker mu ne ploska. Ta je dobro vedel, kaj je kmet, ki ima prihranke svojih let v domači hranilnici in so mu vsak čas na razpolago, sinu za izboljšanje domačije ali hčeri za doto, kaj je obrtnik, ki gleda v bodočnost v zaupanju na svoj kupček iz boljših let, ki ga čaka v domači hranilnici; tudi je vedel, kaj je človek v stiski, ki mu ni treba iti k nobenemu spekulantu, k nobenemu tujemu kapitalistu, ampak gre v domačo hranilnico, ki mu pomaga naprej. Ta naš narodni nasprotnik je dobro vedel, kaj pomeni taka skupnost, ki jo veže pošteno zaupanje, kjer se vsi člani in odborniki med seboj poznajo, ker so se v sosedstvu in skupnem vaščanstvu med seboj presodili. Zato je to hotel ubiti: to skupnost in njeno vez — zaupanje. Vsa tista težka leta jih ni bilo drugega kot en sam škodoželjen klic: Zadrugišstva je konec, zadrugi ne bo več, vidite, kaj so naredili z vašim denarjem. Na shodih so lovili volivne glasove in vpili: Vsi kmečki dolgovci bodo črtani, zato bodo zadruge propadle. Klic naših voditeljev, da ne bodo propadle, da so oni zato tu z vsem svojim ugledom, z vsemi zmoglostmi, je le premalo zalegel. Marsikdo je podlegel ošabnemu vpitju našega nasprotnika, ki je že mislil, da hodi po razvalinah našega zadrugištva, Marsikdo je v kletvi: »Samo za korita jim je bilo!« mislil, da je vsega konec in da je treba rešiti, kar se še da in je dal svojo z žulji pridobljeno knjižico po 60, tudi po 40 v gotovini za 100 pisanih. Zvodnikom so bolj verjeli kot vodnikom!

Medtem pa je ljudstvo skušalo doumeti uredbo o izpremembah uredbe o zaščiti kmečkih dolgov. Toda gospodarski tok se ni sprožil, kljub vsemu navideznemu ukvarjanju; uredbe niso nič uredile, dokler sila razmer ni vse zamotane zadeve položila v roke možem, ki so od vsega početka obljubljali, da jo bodo rešili. Mnogo dela je bilo treba, mnogo naporov, vse to pa je gnala zavest odgovor-

Velike spremembe v Nemčiji v vodstvu vojske in zunanje politike

Velika notranja kriza v Nemčiji, ki jo je angleški list »Daily Telegraph« imenoval »največjo krizo narodnosocialističnega režima po 30. juniju 1934«

je prišla do zaključka. Niže v listu objavljamo poročila o razvoju krize in o končnih eklepih, za katere se je odločil vladar Nemčije Hitler.

Z Blombergom se je začelo

Povod za tako radikalno razčiščenje je dal maršal Blomberg, ki se ga je hotela nemška vojska kot nepriljubljenega in nezaželenega iznebiti. Generali so mu zamerili, da je bil bolj politik kakor vojak in da je armado vse preveč podredil narodnosocialistični stranki, namesto da bi jo ohranil kot najvažnejšo ustanovo v državi. Intrige proti Blombergu so šle že dalj časa. Toda maršal je bil nerahljiv, ker je užival zaupanje najvišjih vodij pri narodnosocialistični stranki. Toda končno je tudi maršal nutil priložnost, da so ga intrige mogle zadeti. Poročil se je z neko tipkarico Grunovo, kar je povzročilo med generali, ki se drže starih pruskih stanovskih prepisov, še večjo zamer. Toda izkazalo se je vrhu vsega, da je mlada maršalova žena prej neopodobno živela, česar maršal sam niti ni vedel. Pri poroki sta maršalu bila za priči Hitler sam in general Göring, toda, ko so prišli na dan nekatere podrobnosti iz predživljenja maršalove soproge, je bilo maršalu sporočeno, da je stvar na višjih mestih silno neprijetna in da je bolje, da se umakne. In maršal je vložil prošnjo za upokožitev ter se je odpeljal v Italijo.

Generaliteta, ki je bila z maršalom nezadovoljna, je sedaj mislila, da je prišel čas za njo, da uveljavi svoje zahteve. Govornik teh generalov je bil poveljnik vse suhozemske vojske, generalni polkovnik von Fritsch. Zahteve armade so se glasile, da mora ostati neodvisna od stranke in samostojna enotica, podrejena samo vladarju. Država mora v prvi vrsti skrbeti za potrebe armade, in šele potem za druge javne potrebe. Z velikim javnim deli, ki požirajo surovine (železo!) in denar, je treba prenehati, dokler armada ni dosti oborožena. Narodnosocialistične ideologije ni treba vnašati v armado, ki mora biti v prvi vrsti nemška obrambna sila, brez ozira na svetovni nazor. Zunanja politika mora biti takšna, da nemška armada ne bo izpostavljala kakršnim pustolovščinam, ki jih želijo nekateri vročerkvni vodje v stranki.

Vodstvo vseh oboroženih sil v eni roki

Vodja rajha in državni kanceler Hitler je objavil sledeči sklep o vrhovnem poveljstvu nad vso oboroženo silo:

»Odslej bom sam osebno in neposredno izvrševal oblast vrhovnega poveljnika celokupne nemške oborožene moči. Pristojnost dosedanjega splošnega oddelka vojnega ministrstva se prenaša na štab tega vrhovnega poveljstva. Dosedanji načelnik splošnega oddelka vojnega ministrstva postane načelnik štaba vrhovnega poveljstva. Po časti bo enak ministrom nemške vlade. Vrhovno poveljstvo oborožene sile bo obenem opravljalo tudi vse posle vojnega ministrstva. Vse dolžnosti, ki jih je sedaj opravljal vojni minister, bo odslej opravljal načelnik štaba vrhovnega poveljstva in sicer v dobi miru po mojih navodilih, in tako pripravljati državno obrambo v vseh njenih področjih in na vseh poljih.

General von Keitel postane načelnik štaba vrhovnega poveljstva.

Tajni kabinetni svet — za zunanjo politiko

»Kot sebi pridrženo posvetovalno telo za vodstvo zunanje politike ustanavljam tajni kabinetni svet. Za predsednika tega tajnega kabinetnega sveta imenujem ministra v. Neuratha. Za člana novega tajnega kabinetnega sveta imenujem naslednje: ministra zunanjih zadev Joachima von Ribbentropa, pruskega ministrskega predsednika in letalskega ministra in glavnega poveljnika vsega vojnega letalstva generalfeldmaršala

nosti pred vsem narodom. In danes hranilnice zopet imamo, hranilnice, ki so živa gospodarska postojanka sredi fare. Po tolikih letih negotovosti, ko že toliko poizkusov ni rodilo nobenega uspeha, da je bilo že treba velikega poguma in ljubezni do ljudstva, če se je kdo te zadeve sploh hotel resno lotiti, je naš domač gospodarski sistem zopet oživel in bo deloval. Oba naša ministra, ban in predsednik vlade — vsi ti so zastavili vse svoje sile, da tudi ta voz izpeljejo iz blata, ker na njem smo mi vsi. In so ga, kakor so obljubljali. Več banov se je v tej dobi zvrstilo pred našimi očmi, več ministrov se je postavljalo po Beogradu, da zastopajo slovenski narod, več ministrskih predsednikov se je hvalilo, kako jih skrbe skrbi ljudstva, pa se voz ni premaknil; očitno nihče ni zares poprijel. Priti je moral naš ban, naša ministra, ljudje, ki vedo, kako mrtva hranilnica od blizu boli in ki se čutijo odgovorne in so oživili, kar je bilo prej ob škodoželjnem nasmešku oblastnikov dovoljeno javno na smrt obsojati. Priti je moral sedanjí ministrski predsednik, da je spoznal pomembnost in daljnosežnost tega vprašanja in da je izprevidel, da ga je sedaj že res treba končno veljavno rešiti. Le sodelovanju vseh teh in še mnogih znanih in nezanih strokovnjakov, ki so se poglobili v ta gospodarski klopčič, se je posrečilo naše de-

Voditelji edine stranke — voditelji države

Posvetovanja med vrhovi nemške državne uprave so se takoj začela in je ves zadnji teden vladalo v Berlinu evinčeno ozračje. Časopisje ni smelo ničesar poročati in širile so se fantastične vesti o obsežnosti neopozumljenj in o eklepih, ki bodo storjeni. Končno je bilo v petek zvečer objavljeno uradno poročilo o eklepih, s katerimi se kriza zaključuje.

Sklepi pa so takšni, kot jih dejansko nihče ni pričakoval. Kanceler Adolf Hitler je sicer ugodil zahtevi armade, naj odstrani maršala Blomberga, toda porabil je to priložnost tudi za to, da je temeljito pomedel z vsemi nezadovoljnimi v vojski, ter nemško oboroženo silo postavil pod izključno nadzorstvo stranke, katere voditelj je on sam. Vojno ministrstvo je ukinjeno. Ustanavlja se skupni vrhovni generalni štab suhozemske, morske in zračne oborožene sile, ki prevzema posle vojnega ministrstva pod neposrednim Hitlerjevim vodstvom. Suhozemska vojska dobi novega poveljnika, general Fritsch je upokojen. Z njim vred je poslanih v pokoj sedem armadnih poveljnikov, sedem letalskih generalov in večje število divizijskih in brigadnih generalov. Poveljniki armad in armadnih zborov so zamenjani. Šef vojnega letalstva, dosedanji letalski minister in general Göring je imenovan za maršala. Verjetno je to imenovanje samo napoved bližnjega imenovanja maršala Göringa za Hitlerjevega namestnika v vrhovnem poveljstvu vse oborožene sile.

Pozornost vse Evrope je obrnjena na Nemčijo

Dunaj pričakuje novega poslanika

Dunaj, 5. febr. b. V tukajšnjih političnih krogih govorijo, da bo na mesto v. Papena prišel na Dunaj dosedanji gener. konzul v Sanghajju Kriebel, ki je eden izmed najstarejših pristašev narodno socialistične stranke in odličan sotrudenik kanceler-

von Ribbentrop — zunanji minister

Toda vrhovno vodstvo stranke je razčiščenje v armadi izkoristilo tudi za to, da je v zunanji politiki prišlo valetu v svoje roke. Zunanji minister Neurath je bil odstavljen in poslan kot predsednik v neki tajni svet, ki bo dajal nasvete o zunanji politiki, ministrstvo pa prevzame poslanik v Londonu in najbližji zaupnik kancelerjev von Ribbentrop, ki je znan po svojem delovanju za organizacijo protikomunistične fronte in po svoji odločni privrženosti radikalnim krogom narodnosocialistične stranke. Istočasno so upokojeni poslanik na Dunaju baron von Papen (ki je sedaj dobil skorenj v hrbet za to, ker je svoje dni l. 1932 izigral centrum in pomagal Hitlerjevstvu do oblasti), nadalje poslanik v Rimu von Hassel in poslanik v Tokiju von Dirksen. Narodnosocialistična stranka je te ljudi, ki niso popolnoma njeni, napodila in bo v zunanji politiki odslej izvajala čisti strankini program, kar pomeni, da je treba pričakovati ostrejšega toka na vseh področjih zunanje politike.

Pozornost vse Evrope je obrnjena na Nemčijo

ja Hitlerja. Kriebel je že pred nekaj dnevi odpotoval v Berlin. Poučeni krogi trdijo, da v. Papen ne bo več dobil novega diplomatskega mesta. V ostalem izražajo avstrijski listi bojazn, da bo Nemčija odslej bolj nestrpna napram Avstriji.

Dunaj, 5. februarja. AA. Nemški poslanik v. Papen se je že poslovil od oseba in se odpeljal v Berlin. Čez nekaj dni se zopet vrne, da uredi neke osebne zadeve.

V Parizu:

„Zbližanje se je oddaljilo“

Pariz, 5. febr. c. V Parizu niso bili ravno preveč presenečeni zaradi dogodkov v Nemčiji. V vladnih krogih poudarjajo samo to, da l. bo sedaj Nemčija še pospešila svoje oboroževanje;

2. dogodki v Nemčiji zahtevajo, da se mora sodelovanje med Francijo, Anglijo in USA še okrepiti;

3. misel na tesnejše sodelovanje med Francijo in Nemčijo je sedaj zopet stopila nekoliko v ozadje.

London mirno opazuje

London, 5. febr. c. Danes dopoldne je bila v zunanjem ministrstvu seja vseh članov vlade. Na seji ni bilo samo predsednika Chamberlaina, ki je v Birminghamu. Na seji so največ obravnavali dogodke v Sredozemskem morju, toda povsed poudarjajo, da se je vlada sestala na sejo zaradi nenadnih dogodkov v Berlinu. To je postalo še bolj jasno tedaj, ko je v zunanje ministrstvo med sejo prišel nemški odpravnik poslov Wöhrmann, ki je pojasnil, zakaj je prišlo v Nemčiji tako hitro do takih sprememb. Te spremembe nikakor ne morejo vplivati na nemško zunanjo politiko. Sicer pa so angleški listi v svojih komentarjih zelo redkobesedni, a podčrtavajo usoden pomen berlinskih dogodkov.

V zvezi z izpremembami v Nemčiji piše današnji Times v svojem uvodniku naslednje: Za zdaj zadošča poročati o važnih dogodkih, ki so se odigrali. Njihov pomen je treba določiti po uradnih nemških komentarjih. Ze sedaj je pa jasno, kdo bo dejanski gospodar v Nemčiji. Vse kaže, da je Hitlerjev vpliv a to rekonstrukcijo zelo narasel in da so izpremembe globoke. Dogodki, ki so se odigrali pred rekonstrukcijo, dokazujejo, da je bila rekonstrukcija potrebna zaradi pomanjkanja ravnovesja med voditelji nemške vojske. Čeprav se to izpremembo še niso odstranile ambicije nekaterih voditeljev nacionalno socialistične stranke, pa vendar kaže, da se je nadzorstvo nacionalno socialistične stranke nad vojsko v vsakem oziru poglobilo.

V Budimpešti:

„Zahteva po ho oni'ah bo glasnejša“

Budimpešta, 5. febr. b. Vsi jutranjiki obširno komentirajo nenadni preobrat v Nemčiji. »Pester Naplos« smatra, da so zmagali radikalni elementi in pa začelo totalitarnosti. Imenovanje v Ribbentropa za zunanje ministra pomeni, da je Nemčija sklenila izvršiti vse zahteve narodno socialističnega programa na zunanje političnem polju, predvsem pa bo sedaj odločno postavila vprašanje kolonij.

«Pester Lloyd» med drugi mпиše: Imam vtis, da je v Nemčiji nastala močna koncentracija sil,

Nadaljevanje na 2. strani

Dunajska vremenska napoved. Večinoma jasno, posebno na planinah, ponoči hud mraz.

Zagrebska vremenska napoved. Megleno in oblačno.

Zemunska vremenska napoved. Deloma oblačno vreme, zjutraj megle. Temperatura se mnogo ne bo spremenila.

Kako črna je postala voda za namakanje!

Saj to je tudi najboljši dokaz, koliko nesnage odstrani iz perila Ženska hvala, ki vsebuje Schichtovo milo. Niž žudnega, če je potem na dan pranja delo le še napol tako naporno kakor drugače.

ŽENSKA HVALA
dobro namočeno, napol oprano

Naše posojilnice poživiljene

Z veseljem je pozdravila vsa slovenska javnost dejstvo, da se je posrečilo najti pota, da bodo oddajane zamrzle vloge tudi pri naših kmečkih posojilnicah. Razne mestne hranilnice, zlasti večje, so si pomagale iz denarne krize najprej s tem, da so mesta dobila posojila pri Državni hipotekarni banki in vrnila svojim hranilnicam velike vsote dolga. Ker so začele izplačevati, so pridobile kmalu nove vlagatelje. Končno je priskočila na pomoč bankam in mestnim hranilnicam Narodna banka, ki jim bo dala posojila, da morejo obnoviti svojo likvidnost.

Kako pride do likvidnosti?

Nazadnje so prišle na vrsto tudi naše kmečke posojilnice. Na razpolago je dala denar Poštna hranilnica. Kar so kmečke posojilnice dobile od Privilegirane agrarne banke in od države za izročene kmečke dolžnike, to morejo zastaviti pri Poštni hranilnici in tako priti do precejšnjih vsot denarja. Naše podeželske posojilnice pa imajo tudi mnogo naložb pri Zadrugi zvezi v Ljubljani. Da se oddajajo tudi te naložbe, je priskočila poleg Poštnih hranilnic na pomoč tudi dravska banovina ter najela posojilo pri Poštni hranilnici, pa ga dala na razpolago Zadrugi zvezi, da more ta izplačevati večje vsote svojim članicam. V tej Zvezi so večanjene predvsem kmečke zadruge. Te so naložile pri svoji Zvezi odvisni denar. Ta je zopet morala iskati poti, da ta denar nese obresti, ki jih morajo plačevati posojilnice svojim vlagateljem. V težki gospodarski krizi, ki je imela za spremljevalko izredno težko in dolgo denarno krizo, je mnogo teh naložb zamrznilo, ker so zamrzile pač skoro vse banke. Razumljivo je, da nobena posojilnica ne more držati odvisnega denarja doma, ker mora ta nesti obresti. Prav tako ga tudi Zadruga zveza ni mogla držati v svojih blagajnah, ampak ga je morala posoditi naprej. Sedaj je ta denar oddajana.

To je način, po katerem je zagotovljen obtok denarja tudi po naših kmečkih posojilnicah. Namen Poštnih hranilnic in banovine je bil predvsem pomagati našemu podeželju, našim v resnici kmečkim posojilnicam. Šestletno nezaupanje, ki je uničevalo naše zadruge po kmetih, bo sedaj prenehalo in vlagatelji, ki so bili zbežani in nezaupljivi, se bodo zopet pomirili, ker bodo prišli v potrebi lahko do denarja. Z nobenim dejanjem v zadnjih letih ni bilo za naše kmečko ljudstvo toliko napravljenega kot s to akcijo. Prišlo pa bo to v korist tudi našim trgovin in mestom, ker se bo tudi pri trških in mestnih posojilnicah in hranilnicah dvignilo splošno zaupanje v denarne zavode. Zaupanje pa je podlaga vsemu gospodarskemu napredku.

Komu se imamo zahvaliti?

Rekli smo, da je veselje nad gotovostjo, da bo denar na razpolago, splošno. Saj bo s tem vse gospodarstvo, zlasti pa kmečko, mnogo pridobilo. Tu in tam se bo pač dobil kak godrnjač ali kak nasprotnik, ki bo skušal sejati med ljudi nezaupanje. Sem bodo spadali vsi prekupčevalci hranilnih knjižic, ki bodo izgubili lep vir dohodkov, pa tudi kak političen nasprotnik, ki ne bo hotel priznati velikega dejstva, da je prišlo do likvidnosti naših posojilnic takrat, ko sta sedela v belgrajski vladi dva slovenska ministra in ko je bil v Ljubljani ban, ki čuti s svojim slovenskim ljudstvom. Ne pozabimo namreč, da so takrat, ko se je začela kriza, vladali tako imenovani nacionalisti. Niso bili zmožni ustaviti težke denarne krize. Imeli so druge, bolj »jugoslovanske« skrb. Sedeli so potem v vladi še

Proti monopolizaciji tiska in prosvete

Naš list je že poročal o načrtu, po katerem naj bi državni tiskarni v Belgradu in Sarajevu dobili izključni monopol za tisk in založbo ter prodajo šolskih knjig, kakor tudi za vse uradne tiskovine brez izjeme ter za vsa učila sploh. Proti temu načrtu se ni dvignila enodusno samo vsa slovenska javnost, ampak tudi Hrvati in srbski del države, ker bi ureničenje tega načrta ne bilo samo v škodo slovenski kulturi, temveč tudi vsej tiskarski obrti in zasebni založniški podjetnosti v državi. Državni monopol bi šolsko knjigo samo podražil in poslabšal njeno kvaliteto ter oškodoval tudi grafično delavstvo. Ker delajo vplivni krogi na to, da bi se načrt o monopolizaciji šolskih knjig, učil in uradnih tiskovin po državni tiskarni zakonil že s finančnim zakonom, je treba napeti vse sile, da se ta namera prepreči. Zato se je sestavila v Sloveniji deputacija iz trgovinske zbornice, Zveze industrijske, Slavističnega društva, Penkluba, Društva srednješolskih profesorjev, obeh učiteljskih organizacij in meščanskošolskega učiteljskega, Društva tiskarjev, organizacije grafičnih delavcev, Društva tiskarskih faktorjev, Društva knjigovodniških mojstrov ter organizacije »Sola in dom«. Deputacija se je večeraj odpeljala v Belgrad, kjer bo pri gospodu predsedniku vlade, obeh slovenskih ministrih ter pri prosvetnem in trgovinskem ministru izrazila svoje ugovore proti nameravanemu monopolu, da se ta načrt v nameravanem smislu in obliki ne usakoni. Poleg imenovanih slovenskih organizacij so v deputaciji zastopani tudi predstavniki kulturnih ter tiskarskih organizacij po vsej državi. Prepričani smo, da bo vlada upoštevala mnenje vseh kulturnih faktorjev in prebivalstva države.

štiri leta, storili pa niso ničesar! Sedaj je izvršeno to veliko delo. Tisti, ki niso ničesar storili, bodo seveda skušali to delo omalovaževati ali pa mu škodovati s tem, da bi sejali novo nezaupanje.

Zato velja danes: Vrnimo zaupanje našim denarnim zavodom!

Izplačevalo se bo postopoma ne vse naenkrat

Denarni zavodi si bodo napravili povsod načrt, kako bodo začeli izplačevati. Naenkrat namreč ni mogoče vsakemu dati vsega na razpolago. Vsega denarja, ki ga je kaka posojilnica prejela, namreč ne more držati v blagajni, ker bi sicer ta denar ne nosil nikakih obresti. Vsak kraj pa ima svoje posebnosti in vsaka posojilnica deluje v svojih posebnih razmerah. Zato bo tudi v vsakem kraju napravljen poseben načrt, kako se bo začelo odpirati vloge in kako se bo postopoma prišlo do polne prostosti. Glavno je pač, da je danes gotovo varen denar v teh naših posojilnicah, ki so večanjene v Zadrugi zvezi in da bo gotovo v doglednem času izplačljiv.

Ves denar v domače zavode!

Dvigal bo torej, kdor bo v resnici potreboval. Od začetka v okviru omenjenega načrta, kasneje svobodno vse. Kdor nima sile, bo zaupal, kot je zaupal, preden se je začela denarna kriza. Treba pa je, da posojilnicam zaupamo

tudi nov denar. Ali naj leži po nogavicah in po skrinjah denar in čaka na tatove? Ali naj naš denar teče morda v tuje zavode? Italijani imajo izrek: »Naše hiše so napravljene za nas.« Mi pa pravimo: »Naš denar naj pride v korist našega gospodarstva.«

Cim prej bo vrnjeno zaupanje do naših kmečkih posojilnic v polni meri, tem prej bodo mogle mirno poslovati in izvrševati svojo veliko nalogo, da zbirajo kmečki denar, da uče ljudi hraniti in varčevati, da dajejo kmetom posojila po nizki obrestni meri, da vodijo vse kmečko združništvo in kmečko gospodarstvo. Ko tedaj hvalimo Boga, da je prišlo do obnove naših posojilnic, skrbimo vsi, da bodo mogle res kmalu znova prosperovati in cveteti. Vrnimo jim zaupanje, ki ga zaslužijo!

Špionažna razprava v Gradcu

Maribor, 5. febr.

V naši javnosti je zbudila veliko pozornost vest, ki jo je naš list prvi objavil, da so avstrijske oblasti v Gradcu 15. okt. lanskega leta nenadoma aretirale našega državljanca dr. Kuneja D., absolviranega medicina Edgarja Herga, avstrijskega državljanca, 67-letnega bivšega predsednika Slovenske čitalnice v Gradcu g. Matijo Kukmana, poročnika avstrijske frontne milice Josipa Spereka. Naknadno sta bili nato še aretirani gđ. Elza Lederhaas in Gertrude Gornik iz Studencev pri Mariboru. Vse te aretacije so bile posledica številnih in natančnih preiskav pri graških Slovincih. V zvezi s temi preiskavami so bili dalj

čas tudi zapečateni prostori graške Slovenske čitalnice.

Sprva ni nikdo vedel, kaj naj preiskava in aretacije pomenijo. Počasi pa se je posrečilo doznati, da so oblasti vse aretirane osumile špionaže, v katero naj bi poleg poročnika Spereka bil vpleten predvsem dr. Kunej. Avstrijske oblasti o celi aferi javnosti niso dale nikakega pojasnila ter so v največji tajnosti nadaljevale s preiskavo, ki je bila očitno dolgotrajna in nameravno komplicirana. Preteklo je več mesecev, preden je preiskovalni sodnik ves material odstopil drž. tožilecu, ki je le poročnika Spereka in dr. Kuneja obtožil vohunstva po § 67 kazenskega zakona. Ostalih ni obtožil, čeprav so že več mesecev v zaporu in še tudi po izrečeni sodbi proti dr. D. Kuneju niso bili iz zaporov izpuščeni. Prva razprava, od katere je bila javnost izključena, je bila razpisana za dan 26. jan. Po dveh dneh razpravljanja je bila preložena, ker ni bilo mogoče najti glavne obremenilne priče, ki je bila dalj časa v preiskovalnem zaporu skupaj z dr. Kunejem in poročnikom Sperkom, pa je bila nato izpuščena. Razprava se je nadaljevala večeraj, v petek, 4. febr. Pričela se je zjutraj ter je bila končana popoldne ob dveh. Tudi tokrat je bila javnost od razprave izključena ter ji je smela poleg obtožbenec in zagovornika prisostvovati le mati zdravniška dr. Kuneja, ki se je k razpravi pripeljala od Sv. Petra pod Sv. gorami, kjer je doma. Javnost o poteku in rezultatu razprave zato ni mogla ničesar drugega zvedeti kakor to, da je ugotovljeno, da gre za poizkušeno vohunstvo, ker niso nikakoli vojaški podatki prešli v roke kake druge države. Za tako poizkušeno vohunstvo določa avstrijski kazenski zakonik kazen od 1 do 5 let težke ječe.

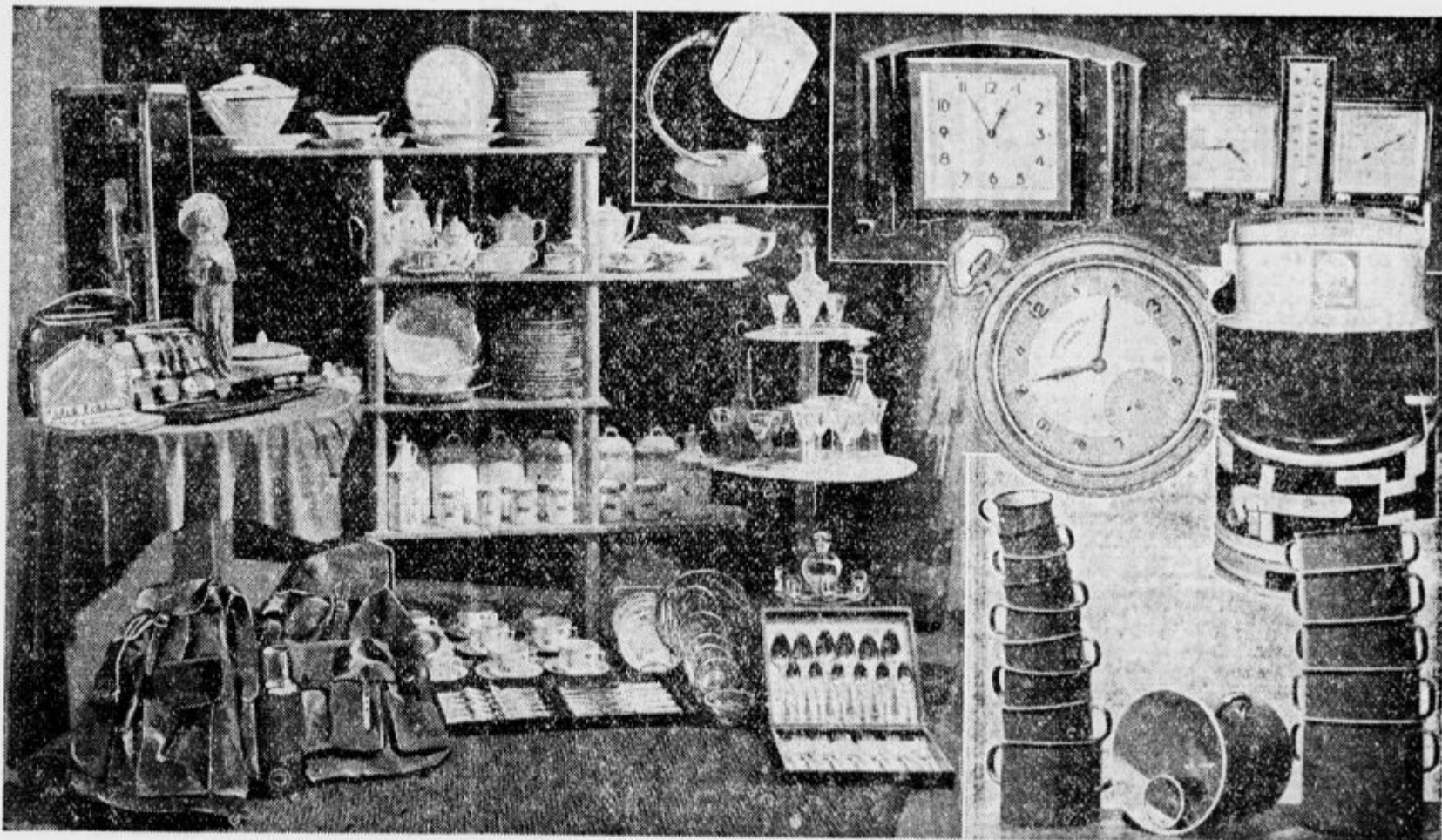
Zanimivo je, da so vsi ostali aretiranci v procesu nastopali kot priče. Po njih zaslišanju in po govorih zagovornika in državnega tožilca dr. Pelzerja je sodišče izreklo sodbo, po kateri se, kakor smo že poročali, dr. Dušan Kunej obsoja na 2 leti težke ječe z izgonom iz države, poročnik Sperek, ki je bil svojčas delj časa v naši državi, pa je nato iz nje pobegnil, ker je bil zaradi pretepa obsojen na 4 mesece strogega zaporu, na 3 leta težke ječe. Obema se šteje v kazni preiskovalni zapor.

Javnost, zlasti našo, sedaj zanima, kaj bodo avstrijske oblasti ukrenile z ostalimi aretiranci: M. Kukmanom, E. Hergom in gđ. G. Gornikovo. Gđ. E. Lederhaas je bila že, preden je bila razpisana razprava, iz zaporov izpuščena. Res ne moremo razumeti, zakaj so ti ljudje zaprti, ne da bi jih avstrijske oblasti imele česa obtožiti.

Volitve senatorjev

Danes bodo v Ljubljani na mestnem magistratu volili enega senatorja. Vložena je bila ena lista z dr. Schaubachom kot kandidatom in celjskim županom Miheličem kot namestnikom. Volivno pravico imajo vsi poslanci dravske banovine, vsi člani banskega sveta in župani vseh občin dravske banovine. Vseh volilnih upravičencev je 474. Volitve se bodo začele ob 8 zjutraj in bodo trajale do 8 zvečer.

Nalagajte varno svoj denar!

Nikjer pa ni boljše naložen, kakor če si za nizko naročnino pridobite najboljše informirani slovenski dnevnik »Slovenec« in poleg tega še bogato nagrado! Če še niste naročnik, se naročite takoj na dnevnega »Slovenca«!

Če plačate do 19. februarja t. l. trimesečno naročnino, Vam bo dne 24. februarja nagradno žrebanje lahko dodelilo bogato nagrado.

Pa tudi oni, ki so že naročeni na dnevnega »Slovenca«, naj takoj plačajo naročnino za mesec februar, pa bodo imeli tudi pravico do žrebanja.

Dne 24. februarja t. l. bo v prostorih uprave »Slovenca« izbirala mala deklica one, ki jim usoda pripravlja bogato presenečenje, to je eno izmed 76 lepih nagrad, ki so vredne nad 75.000 dinarjev.

Naj nihče ne prespi lepe prilike, naj nihče ne odlašna na jutri, ampak naj še danes izpolni pogoje za nagradno žrebanje.

Vse potrebno lahko uredite pri naših podružnicah ali pri naših zastopnikih ali pa prav enostavno s položnico (ček. št. 10.650), s katero nakažete odgovarjajoči znesek in nanjo napišete, ali ste nov ali star naročnik.

Gornja slika predstavlja številne nagrade, ki smo jih kupili pri tvrdkah A. Krisper, Mestni trg, Ljubljana, Verbaj, Gosposvetska cesta, Ljubljana, Suttner, Prešernova ulica, Ljubljana, Podržaj, Ig 147 pri Ljubljani.

Nagrade so:

Nevestina bala, moška obleka z izvrstno »Omega« uro, pet modernih radijskih »Philips« aparatov, pet modernih »Lesce« plugov, dva pisalna stroja (Rheinmetal« in »Kappel-Fips«), en komplet kuhinjski pribor, pet brzoparilnikov tipa »Gama«, dva fotoaparata, dve sobni uri, dve žepni uri (»Omiko« in »Iko«), petdeset drugih lepih nagrad (»Meinel-Herold« klavirska harmonika, čevlji, razni servisi, električne svetilke itd.).

Za vsakega bo sreča lahko izbrala samo dragoceno darilo!

Lastništvo »Slovenca«

ORIONradio

3-CEVNI RADIO AUTOMAT
Din 7.720—

RADIO r.z.z o.z.

Ljubljana, Miklošičeva c. 7

"RADIOVAL"

Ljubljana, Dalmatinova 13

Poštna hranilnica v letu 1937

Poročali smo že o glavnih postavkah bilance Poštne hranilnice za preteklo leto. Sedaj je objavljen računski zaključek zavoda, iz katerega je razvidno, da je imela Poštna hranilnica gotovine v blagajni in pri Narodni banki na koncu leta 1937 1005.4 milij., kar pomeni v primeri s letom 1936 znatno povečanje, saj je tedaj znašala gotovina 482.9 milij. din. Poleg Drž. hip. banke je danes Poštna hranilnica ona ustanova, ki razpolaga na širokih računih pri Narodni banki z največjimi zneski in je gibanje širokih računov pri Narodni banki v najožji zvezi z gibanjem naložb teh dveh ustanov. To nam priča tudi številke za zadnja štiri leta v milij. din:

	vloge P hr.	nal. P. h. pri N. b.	žirorač. N. b.
1934	1858.4	345.67	531.9
1935	2029.74	384.77	689.7
1936	2448.7	403.5	651.2
1937	3090.0	911.7	1390.6

Delež države na dobičku.

Kot smo že poročali, je lani čisti dobiček Poštne hranilnice narasel od 59.17 na 61.46 milij. dinarjev. Od tega je šla slaba tretjina za povečanje rezervnega sklada, 1.54 (1.48) milij. za nagrade

osebju, 0.6 (0.59) milij. za zdravstvene svrhe, nova pa je postavka 2% čistega dobička, torej 1.23 milij. din, ki gre v sklad za podpiranje zadrugištv. Državi ostane 89.46 (89.17) milij. din.

Čisti dobiček in delež države je bil v zadnjih letih naslednji (v milij. din):

leto	čisti dobiček	delež države
1934	53.2	35.2
1935	56.9	37.64
1936	59.2	39.17
1937	61.46	39.46

Kosmati dobiček Poštne hranilnice se je lani povečal od 114.3 na 125.26 milij., od tega predvsem dohodek od vrednostnih papirjev od 23.8 na 37.0 milij., nadalje od provizij od 6.8 na 7.94, pristojbin od 10.35 na 11.75 milij., zmanjšali pa so se dohodki od obresti od 67.56 na 68.85, razni dohodki od 5.05 na 4.46 in dohodki od nepremičnin od 0.7 na 0.24 milij. din. Zaradi povečanih vlog je morala Poštna hranilnica plačati lani 42.5 (35.4) milij. din obresti, izdatki za plače so se povečali od 13.4 na 15.04, materialni izdatki pa od 3.99 na 4.16 milij. dinarjev. Odpisi so se zmanjšali od 2.3 na 2.1 milij. dinarja.

v večji meri izplačila svojim vlagateljem in upnikom.

Proračun primorske banovine za 1938-39 znaša 57.717.146 din (odobreni proračun za 1937-38 51.294.572 din).

Predsedništvo okrajnega sodišča v Ljubljani je postavilo g. Iva Laha, zavarovalnega matematika OUZD v Ljubljani, za stalnega zapriščenega sodnega izvedenca v zavarovalni stroki, in sicer posebno za probleme zavarovalne matematike in politične aritmetike.

Bilaneac. Po daljšem prestanku je zopet prišla prva številka revije »Bilaneac«, ki izhaja v Zagrebu. »Bilaneac« je praktično-teoretično-znanstvena revija za knjigovodstvo, organizacijo, revizijo in reorganizacijo. Letno stane 80, polletno 45 in četrtletno 25 din.

Konkurz je razglašen o imovini Brezovnik Jožefa, posestnice v Podvelki št. 14; prvi zbor upnikov 14. februarja, oglasiti se je do 12. marca, ugotovljeni narok 28. marca.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Knechtla Ivana in Pavle, krznarskega mojstra in njegove žene v Celju, Slomškova ulica 1. Narok za sklepjanje poravnave 16. marca. Oglasiti se je do 10. marca. — Nadalje je uvedeno poravnalno postopanje o imovini Peruzija Emila, posestnika v Zgornji Šiški, Celovška cesta 101. Narok za sklepjanje poravnave 11. marca; oglasiti se je do 5. marca 1938.

Pretrgoviteljske družbe v družbo z omejeno zavezo. Tovarna strojil. d. d. Majšperk, sklicuje občni zbor za 12. februar v pisarno notarja dr. Šorlija v Mariboru, kjer bo sklepala o pretrgoviteljske družbe v družbo z omejeno zavezo.

Zdrava in
lepa
koža:

SOLEA

Milo
in
krema

Dobave: Ravn. drž. železnice v Ljubljani, komercialni oddelek sprejema do dne 10. febr. ponudbe za dobavo žimnice in podglavnikov, ruhi in brisač; do dne 14. februarja ponudbe za dobavo odevi in do 16. februarja ponudbe za dobavo opreme za čakalnico in pisarno. — Ravn. državnih železnice v Ljubljani, strojni oddelek, sprejema do dne 5. februarja ponudbe za dobavo stekel za paromere, brzinomere, vodokaznih cev, šip (prozorinih in motnih), signalnih rdečih šip itd.; do 8. februarja ponudbe za dobavo 150 kg špirita; do 7. februarja ponudbe za dobavo mrež iz vlečene železne žice, žitnih vrvi, do dne 10. februarja pa ponudbe za dobavo bele bombaževine, ploščatega stena za petrolej, stena iz ovčje volne, kolen iz mehke zlitine, plinskih cevi, verig, železne pocinkane pločevine itd. — Intendantura štaba dravske divizije oblasti v Ljubljani sprejema do 7. febr. ponudbe za dobavo jedilnega olja.

Borza

Dne 5. februarja 1938.

Denar

Ta teden je znašal devizni promet na ljubljanski borzi 5.384 milij. din v primeri s 6.819, 16.8 in 6.2 milij. din v prejšnjih tednih.

Danes so banke plačevale za tuje valute:

ameriški dolar	47 —	din
kanadski dolar	46.60	"
angleški funt	235 —	"
avstrijski šiling	8.80	"
švicarski frank	10.90	"
črnoškro krono	1.52	"
francoški frank	1.50	"
italijansko liro	2.04	"

Curih. Belgrad 10, Pariz 14.15, London 21.50, New York 430.375, Bruselj 73, Milan 22.625, Amsterdam 240.75, Berlin 173.75, Dunaj 81.20 do 81.55, Stockholm 111.32, Oslo 108.52, Kopenhaagen 96.40, Praga 15.14, Varšava 82, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.55, Buenos-Aires 112.5.

Vrednostni papirji

Dunaj. Poslovanje je bilo zelo mirno. Tečaj pa so se razvijali neenotno. Začetek borze je bil v prijaznejšem razpoloženju in so med drugimi posebno narasle prioritete bivše železnice, nato pa je privladovalo stanje brez posla. V kulisi se je v začetku pretežno večina tečajev uvrstila, nato pa popustila. Po daljšem presledku sta notirala Kraljevski cement in Brnska strojna, vendar po znatno nižjih tečajih. Bistveno so se opomogle prioritete državnih železnice. Zaključni tečaji: Donavsko-savsko-jadranska 55.50; delnice: Creditanstalt-Bankverein 295, Landerbank 62, Narodna banka 168.50, Steuereag 29.60, Magnesit 85, Trboveljska 25.20, Alpina 36.70, Steyr-Daimler-Puch 218.50, Semperit 81.75.

Živina

Zivinski sejem dne 1. februarja v Ljubljani. Na sejm je bilo priznanih 134 volov, 42 krav, 16 telet,

194 konj in 52 prašičev. Prodanih pa je bilo 32 volov, 14 krav, 10 telet, 23 konj in 40 prašičev. Cene so bile naslednje: Voli so se prodajali od 3.75 do 5.75 din, krave od 2.25 do 5.25 din, teleta od 7 do 8 din za 1 kg žive teže. Konji do 400 do 3.500 din in prašiči za rejo od 100 do 180 din za komad.

Zivinski sejm v Vojniku dne 31. januarja t. l.: Vole so prodajali od 4 do 5 din, krave od 3.50 do 4 din, teleta od 5 do 5.50 din in prašiče od 9.50 do 10 din za 1 kg žive teže.

Zivinski sejm dne 1. februarja in svinjski sejm dne 3. februarja v Ptaju. Cene so bile naslednje: voli 4—6, krave 2.50—5.50, biki 3.25—4.50, junči 3.80—4.75, telice 4—6 din za 1 kg žive teže; konji 900—6500, žrebeta 1000—1700 din za komad. — Prašiči: mladi pujski 60—135 din za komad, pršutarji 6.25—7, debele svinje 7.50—8, plemenake svinje 5.75—6.25 din za 1 kg žive teže.

Mariborski svinjski sejm. Na svinjski sejm dne 4. februarja je bilo pripeljanih 148 svinj. — Cene so bile naslednje: mladi prašiči 5—6 tednov stari, komad 80—100 din, 7—9 tednov stari 100 do 120 din, 3—4 mesece stari 140—160 din, 5—7 mesecev stari 230—330 din, 8—10 mesecev stari 400 do 410 din, 1 leto stari 700—780 din; 1 kg žive teže 5.50—7.50 din, 1 kg mrtve teže 8.50—11 din. Prodanih je bilo 56 svinj.

Sv. Bollenk pri Središču

V torek, dne 8. februarja, obhajata g. Jožef in Ana M u d a 50 letnico svoje poroke. Kljub visoki starosti sta še zelo delavna in čila. Jubilant je bil dolga leta vzoren slovenski župan in načelnik Kmečke hranilnice in posojilnice pri Sv. Bollenku na Kogu. Vsi, ki poznamo priljubljeno jubila, jima iskreno čestitamo.

Iz naših organizacij

Pevski zbor Prosveščenega društva v Črnomlju priredi v nedeljo, dne 6. t. m., ob 8 zvečer v dvorani hotela Lackner pevski koncert v proslavo 100 letnice rojstva Försterja.

Prosvečno društvo na Brezovici uprizori danes ob 3 popoldne in ob 8 zvečer veseloigro »Danes bomo tičile«.

Velika Nedelja. Prihodnjo nedeljo, 13. febr., pridejo iz Hajdine igralci fantovskega odseka, ter bodo na grajskem odru uprizorili napeto dramo: »Zakleti grad«. Domačini in okoličani najprej vabljene. Začetek ob običajni uri in pri običajni vstopnini.

— Pri zaprtju. molnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josef grenčice«.

Sport

Smolej potuje na Finsko

Udeležba na FIS-tekmah v Lahtiju in na FIS-kongresu v Helsinkih.

Z ozirom na razne govore in časopisne vesti sporoča JZSZ, da je bil za tekmovanje v Lahti prijavljen Smolej Franc za tek na 18 km in za vztrajnostni tek na 50 km. Smolej potuje na stroške JZSZ. Za delegata JZSZ je zveza prijavila gg. Gorca Joso, Parma Bruno in Macanoviča Hrvoja, ki vsi potujejo na lastne stroške, ker so bili vsi namenjeni potovati na Finsko in so iz prijaznosti ponudili svojo pomoč zvezi, ki je ponudbo z veseljem sprejela in ji tako ni treba pošiljati posebnega delegata, ki bi potoval na stroške JZSZ. Vsi trije navedeni gospodje bodo oficijelni delegati naše zveze, ker edino zveza kot član mednarodne smučarske federacije lahko sodeluje na tekmah in

Naši skakalci v Celovcu

Prvi Mart večje naše ekipe v inozemstvu.

V nedeljo, dne 6. t. m., priredi »Skiverein Klagenfurt« 4. mednarodno skakalno tekmo. Prvo leto, ko je bila otvoritev skakalnice, je nepričakovano zmagal Ilirijan Franc Pribošek. Toda takrat sta startala samo dva Jugoslavana. Sedaj jih je pa

na kongresu, kamor delegati posameznih klubov ali društev nimajo dostopa. Vsaka zveza, ki je članica FIS-e, ima pravico do treh delegatov in do enega glasu na kongresu. Kongres FIS-e bo med drugim sklepal tudi o vprašanju amaterstva in o tem v zvezi o sodelovanju FIS-e na bodoči olimpiadi, ker amaterska določila FIS-e niso istovetna z določili CIO, nadalje o izpremembi pravil, pravilnikov in bodočih tekmah FIS-e, ki naj bi se vršile le vsako drugo leto, da se prihrani vezam izdatke in jim da več časa za domača tekmovalja. Na dnevnem redu bo tudi zadeva naše Planice, kjer bo po sklepu zadnje zvezine glavne skupščine zagovarjal interese Jugoslavije g. Gorec, ki zadevo Planice najbolj pozna.

Sestanek zbora smučarskih učiteljev bo v ponedeljek ob 20. v zvezini pisarni.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Reka (prireditveni odbor). Vsi odbojniki, kakor tudi vsi sodelovalci se vabijo, da se udeležijo seje, ki bo v ponedeljek, 7. t. m. ob 20 v gostilni Oblak, Tržaška cesta 22 (poleg Stan in doma). Točno in polnoštevno!

Občni zbor s. k. »Diska« iz Domžal. Športni klub »Disk« iz Domžal ima danes svoj redni letni občni zbor v občinski posvetovalnici ob 11 popoldne. Udeležba je za vse članke strogo obvezna, vabljene pa so tudi vsi prijatelji nogometnega športa.

ZFO

I. slovanske smučarske tekme Zveze fantovskih odsekov

Vodstvo smučarskih tekem ZFO za slovanske, ZFO in prvenstvo posameznikov:

»Češkoslovaškega Orla« bo zastopal brat Nowotny.

Zastopnika jugoslovanske zimske športne Zveze določi JZSZ.

Predsednik tekmovalja br. Ivo Kermavner.

Vodja tekmovalja br. Sešel France. Vodja administracije: br. Jože Hvale. Vodstvo izleta: br. Zober.

Člani vrhovnega razsodišča: br. Nowotny »Češkoslovaški Orel«, g. Stane Predalič, Ljubljana, br. Ivo Kermavner, Ljubljana, br. Sešel France, Ljubljana, br. Lambert Aljančič, Maribor, br. Novšak Viktor, Jesenice, g. Pimab Jože, Rateče, br. Smolej Albin, Jesenice, br. Pavlin, Ljubljana.

Predsednik žirije za klasično kombinacijo gospod Sinbah Jože, župan, Rateče. Predsednik žirije za alpeko kombinacijo: br. Novšak Viktor, Tehnični vodja klasične kombinacije: br. Pavlin. Tehnični vodja alpeke kombinacije: br. Smolej Albin. Vodja administracije: br. Jože Hvale. Vodstvo izleta: br. Zober.

Na dan zaključne prireditve 13. t. m. se bodo na jutranjih vlakih med vožnjo iz Ljubljane v Planico prodajali lično izdelani bronasti znaki po 5 dinarjev, ki bodo veljali kot vstopnica k vsem prireditvam tega dne v Planici.

V Planico v civilni obleki

V Planico v nedeljo, dne 13. februarja potujejo člani fantovskih odsekov v smučarski ali turistiški obleki. Kdor ima smučke, naj jih vzame s seboj, da se bo lažje kretal pri prireditvi. V krogih ne pojdemo v Planico! Torej vsi v smučarski ali turistiški opremi z znaki!

Prihod čeških Orlov.

Češki Orli-tekmovalci dosepejo na Jesenice pod vodstvom tehničnega referenta čl. orlovske zveze br. Novotnyja v ponedeljek dne 7. februarja ob 17.55. Prosimo jeseniške in okoliške odseke, da priostvujejo pri sprejemu, da dostojno pozdravimo brate Čehe na naših prvih smučarskih tekmah.

Tako izgleda
ASPIRIN

ASPIRIN 0,5

BAYER

SPREDAJ ZADAJ

Oglas je reg. pod S. Br. 181 od 1. III. 1937

Hej Slováci! Nad Tatrou

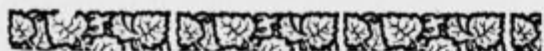

Slikal akad. slikar Iločka

Slovaška priloga „Slovenca“ 6. februarja 1938

Hej, Slováci, ešte naša
slovenská reč žije,
dokiaľ naše verné srdce
za náš národ bije.
Žije, žije duch slovenský,
bude žiť na veky;
hrom a peklo, márne vaše
proti nám sú vzteky.

Samo Tomašik, 1834.

Svojim prejšnjim prilogam, posvečenim posameznim slovanskim narodom, priključuje uradno zdaj novo — slovaško številko, ki jo je napovedalo že lani ob priliki prihoda češko-slovaškega predsednika dr. E. Beneša v Jugoslavijo (4. aprila 1937). Tedaj smo mogli izdati samo prvi del celotne češkoslovaške številke, z drugim delom, slovaškim, smo se nekoliko zakasnil, kajti namenili smo jo za proslavo tridesetletnice černovskih dogodkov (28. oktobra 1907), ko so Slovaki prvokrat s svojo krvjo poklicali ves kulturni svet za pričo, kako je biva Ogrska ravnala z njimi in njihovimi voditelji. Tedaj so namreč terjali od svetnih in cerkvenih oblasti, da naj njihovo novo cerkev v Černovi, ki jo je zidal z milodari rojak in župnik Andrej Hlinka, tudi on biagoslovi, on, ki je zaradi narodnega dela pravkar zapustil po dveh letih ogrsko ječo in moral nositi zato tudi teže cerkvenih kazni. Toda ljudstvu nasprotno sile so hotele tudi tako cerkveno slovesnost opraviti proti volji ljudstva, ki se je uprlo in plačalo svojo sveto pravico s smrtjo 15 žrtev, med katerimi sta bila dva bratrance narodnega voditelja in zaradi česar je tudi njegova sestra šla skozi ječo. Černova pomeni tako prvo stopinjo k osvobo-

Predsednik češkoslovaške republike
dr. Edvard Beneš

Jonju. Hoteli smo za to priliko izdati pričujočo slovaško številko, za katero so nam napisali najodličnejši kulturni delavci svoje doneske — za kar smo jim iz srca, v imenu našega naroda, hvaležni! — toda od vseh strani, zlasti vladnih, kamor smo se obrnili s prošnjo, prispevkov nismo dobili, zaradi česar se je priloga zakasnila in je pač taka, kakršna je. Pošljamo jo danes med narod, ki nosi s Slovaki isti lepi pridevnik »slovenski«, da proslavimo tako post festum černovske dni, vodeče neposredno v osvobodjenje naroda, ki je napočilo v l. 1918, torej — pred dvajsetimi leti obnem s svobodo našega naroda. In kakor smo Slovenci praznovali majniško deklaracijo iz l. 1917, tako imajo Slovaki svojo majniško deklaracijo iz l. 1918, »Pittsbursko pogodbo«, novi korak k velikemu osvobojenju, ki ga je izvojeval še isto leto predsednik Osvoboditelj Masaryk v

Alexy: Slovaška je vstala!

Hoj, zemlja draga!

Martin Rásus

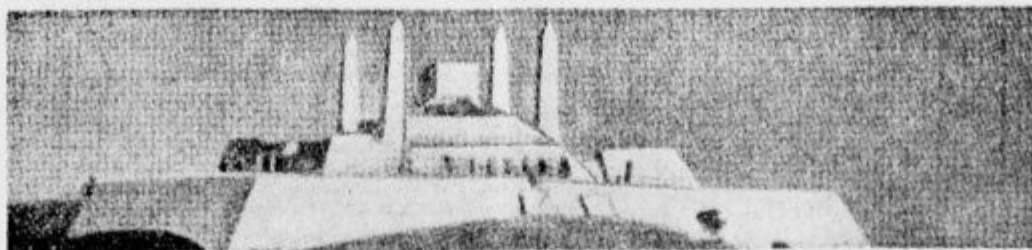
Hej, slovaška zemlja draga,
v novi dan se zdramil
S srci krepkimi poglejte —
sonce nad gorami!
Gromi hruli v noč zaman so,
bliski zastonj bili:
vse doslej bili smo sužnji —
ne bomo več služili!

Z rjo vkovana je veriga
naše ude trla,
sôlze so kot dež nam lile,
kri v potokih drla;
mrli smo za tujce — záse
zdaj se bomo bili:
vse doslej bili smo sužnji —
ne bomo več služili!

Prisezimo pri grobovih
padlih mož junaško,
prisezimo na to zemljo,
sveto nam Slovaško:
tudi če vsi vrati pekla
bi pred nas stopili:
vse doslej bili smo sužnji —
ne bomo več služili!

(1918)

t. d.

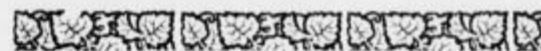

Grob generala Stefa nika na Bradli.

Nad Tatrou sa blýska, hromy dlvo blju;
zastavme sa, bratia, ved' sa ony ztratia,
Slováci ožijú!

Už Slovensko vstáva, putá si strháva:
hoj, rodinka milá! hodina odbila,
žije matka Sláva!

Janko Matuska, 1844.

zvezl s sedanjim predsednikom dr. Benešom z neizmerno pomočjo vojaškega organizatorja Štefanika, Slovaka, čigar tragična smrt še danes spominja z gomilo na Bradli na slovaški delež v osvobodilnih bojih. Za dvajsetletnico tistih dni, ko so se Slovaki ob dvanajsti uri otresli tisočletnega suženstva in zadihali svobodno sveži tatranski zrak, kamor so udarjali gromi in se jo bliskalo od protinarodnih neviht, so pokazali njihovi sinovi pred naše oči delo teh dvajsetih let na vseh poljih, političnih, kulturnih in gospodarskih, pa tudi svojo zgodovino, da se naše srce še bolj vnemo za njo, za njihovo usodo in njihove srčne želje, ter da bi jih mogli spremljati v njihovih težnjah in jih razumeti. — In v razumevanju je prva kal prirčne ljubezni!

In še to: sto petdeset let (1787) že traja sveta tradicija lepe slovaščine kot književnega jezika, kar so Slovaki prav tako prejšnjo jesen proslavili z odkritjem spomenika Bernolaku, prvemu tvorcu slovaškega narodnega gibanja in samoslovaške narodne ideologije, ki jo proglašala večinski del še danes za svojo svetlo vodnico. Toda kakor smo še danes priča raznim pojmovanjem narodnosti

Deželni predsednik Slovaške Jozef Orszagh.

pri trimilijonskih Slovaki, ki so razdeljeni tudi na razne veroizpovedi — na katoliško, evangelijsko, židovsko, kalvinsko, pravoslavno, starokatoliško, češko-narodno, akonfesionalno itd. — vendar le vidimo, da je ljubezen do »te naše lepe slovaščine«, geslo, ki ga je ustvaril mladi dr. Hodža, danes vse splošna ter da je to tisti temelj, ki druži vse Slovake v enoto. v narod. Tukaj smo si Slovenci s Slovaki tako blizu, kakor smo si blizu tudi v težnji, afirmirati svojo narodnost z vsemi potrebnimi atributi in doseči zase vse funkcije, v katerih bi se mogla polno in nemoteno izživljati v lastni deželi. Tako si stojimo nasproti en narod, ki govori iz srca, in drugi, ki ga s srcem posluša, dva pa, ki sta šla skozi isto trpko usodo in trpita isto bolelost: malostevilstvo, kar pa še nujno ne vodi v malodušnost. V Slovaki se gledamo kot v jezeru, ki nam zrcali našo lastno podobo: čutimo eno bol in en cilj, gremo za isto zvezdo — kdo jo prej vjame v svojo dlan?

Iz slovaške

Dr. František Hrušovský:

Slovaki so se že v VII. stol. naselili trajno na tem koščku Srednje Evrope, kjer so se od najstarejših let križala pota najrazličnejših narodov in kulturnih tokov. Tukaj, v samem srcu Evrope, nad mogočnim tokom Donave, kjer se zadnji hribočki Alp dotikajo gorskega pasu Karpatov, v kraju, ki predstavlja glavno Evropsko razvodje, tu so se nasejale slovaške plemena, da bi po odhodu Kvadov in drugih germanskih plemen zasedli obdobja bregova reke Morave ter držali prednjo stražo slovanskih rodov proti zapadnim osvobodilcem. Težka je bila usoda slovaške zemlje in težko je bilo življenje slovaškega naroda, ki je na tem križišču zgodovinskih tokov preživel dolga stoletja svoje zgodovine.

Slovaška zgodovina se začne v prvi polovici IX. stoletja z imenom kneza Pribine, ki je okrog leta 890 vladal v Nitri. Že v teh davnih dobah, ko so drugi slovanski narodi, oddaljeni od središča krščanske kulture, blodili še v temah poganstva, je nad Slovaško svetila zarja krščanskega jutra. Na gradu kneza Pribine je nastala prva slovaška cerkev, ki je prvi krščanski hram na ozemlju zapadnih Slovanov sploh, o katerem so se ohranili zanesljivi podatki. Prav to dejstvo, da so Slovaki takoj na začetku svoje zgodovine stopili v krščanstvo ter s tem v vrsto kulturnih narodov, je imelo odločujoč vpliv na nadaljnjo usodo slovaškega naroda.

Ko je ta prvi slovaški vladar zaradi centralizacije slovanskih rodov nad Donavo moral opustiti Nitro, se je preselil v Panonijo, kjer je obnem s svojim sinom Koceljem nadaljeval z utrditvijo krščanstva in graditvi številnih cerkva. Tako je usoda prvih slovaških knezov združila nosi naših slovanskih narodov, zlasti vas Slovence, ki ste bili naši sosede v Panoniji ter smo se enako imenovali Slovenci.

Ko je po izgonu kneza Pribine iz Nitre nastala nad Donavo Velikomoravska država, ki je po zaslugi modrega Rastislava in bojevitiga Svetopolka postala srednjeevropska velesila, je bilo jedro te močne države Slovaška, a sedež velikomoravskih vladarjev grad Devin pri izlivu Morave v Donavo. V Veliki Moravi so imeli Slovaki močno oporo proti napadajočim Nemcem ter so se udeleževali vseh teh duhovnih tokov, ki so prihajali k njim od vzhoda ali zapada. Cirilometodsko krščanstvo je imelo na Slovaškem plodna tla; Staroslavna knežja Nitra je postala sedež škofa že v drugi polovici IX. stoletja in slovaški duhovnik Gorazd je postal naslednik sv. Metoda.

Toda ta slavna zgodovina slovaškega naroda dolgo, kajti Velika Morava je takoj po smrti velikega Svetopolka na samem začetku X. st. postala plen skupnega nastopa krščanskih Nemcev in poganskih Madžarov, ki so s skupnimi silami razbili to slovansko državo. Slovaki so izgubili politično samostojnost, toda zaradi svoje kulturne nadvlade nad barbarskimi osvobodilci so si znali ohraniti svoj slovanski značaj brez svoje države še vse nadaljnje tisočletje. Od konca X. st. je Slovaška postala del ogrske države, ki jo je ustanovil sveti Štefan, ter je v okvirju te politične tvorbe igrala tako vlogo, ki je dokaz, da tudi v novi državi niso Slovaki popolnoma izgubili svojega posebnega položaja.

Geografska individualnost slovaškega ozemlja, podprta z izrazito etnografsko in kulturno individualnostjo, se je uveljavljala v mejah ogrske države v političnem in kulturnem smislu. Slovaška je v prvih časih ogrske države tvorila posebno kneževino pod vodstvom mlajših Arpadovcev. Ko pa je institucija posebne kneževine bila prenesena na jug, je Slovaška sicer sovpadla z ostalo Ogrsko, toda vedno in vedno se je pojavljala njen poseben značaj. Po cerkveni strani je Slovaška kot del Velike Morave postala del najstarejše ogrske nadškofije s sedežem v Ostrogonu. V dobi zadnjih Arpadovcev, ko so zaradi propada kraljevske oblasti v posameznih delih Ogrske prišli na vladno takomenovani mali kralji, je na Slovaškem vladal Matuš Čak Trenčiansky. Gospodar Vaha in Tater, ki je na gradu v Trenčianu imel svoj dvor prav kot samostan kralj. Ko so v polovici XV. st. na Ogrskem nastopili spori med Habsburgi in stranko Jana Hunyadija, se je vse Slovaške polastil Jan Jiskra, ki je na gradu v Zvolenu vladal kot samostojen vladar. Ko pa je po zmagi Turkov pri Mohaču l. 1526 razpadla Ogrska na tri dele, je v rokah nove habsburške dinastije ostala prav za prav le Slovaška, ki je reprezentirala ogrsko državo skoraj poldrugetoletje.

Slovaška je že po svojem zgodovinskem razvoju ter zemljepisni legi bila nekak most, ki je spojeval ogrske zemlje z zapadnimi kulturami, tako, da je zaradi kulturnih stikov z zapadno-evropsko civilizacijo predstavljala najkulturnejši del vse bivše Ogrske države. O tem priča neizmerno število umetnostnih spomenikov, ki so se ohranili na Slovaškem v takem številu kot nikjer na Ogrskem. Slovaška mesta in vasi s svojimi gotskimi cerkvami, krilnimi oltarji, freskami in eohami so dokazala, da je gotška umetnost na Slovaškem dosegla evropsko vrednost. Razen umetniških spomenikov cerkvenega značaja, je tedaj vzniklo tudi po lepih holmeih in skalah nad dolinami polno gradov in utrd, ki tem romantičnim dolinam dajejo poseben mik. Iz časa baroka in renesanse, ko se na Slovaškem uveljavlja vpliv z Dunaja, so krasne stavbe in palače, ki krase trge slovaških mest ter baročne cerkve z bogatimi freskami in kipi: vse to so pravi muzeji likovne umetnosti na Slovaškem.

Politični in kulturni pomen Slovaške se je dvignil predvsem tedaj, ko se je po ustanovitvi turškega pašaluka v Budimu (1540) val turških vpadov ustavil ob vzhodni slovaški gori in ko so Slovaki postali prednja straža evropske krščanske civilizacije proti nevarnosti polmeseca. Bratislava je postala prestolno mesto ogrskih kraljev ter sedež ogrske skupščine, a slovaška Trnava je postala cerkveno središče habsburške Ogrske. Še bolj pa je zrasel pomen Slovaške za časa verskih, kulturnih in političnih tokov, ki jih je povzročila doba reformacije in rekatolizacije v XVI.—XVIII. st. Jezuitska univerza v Trnavi, ustanovljena l. 1635, ni bila samo središče protireformacijske gibanja na Slovaškem, temveč je pripravljala tudi tla, iz katerih je pognal novi slovaški preporod in samostojna slovaška kultura. Za časa prosvetljenega absolutizma, ko sta

Česko-Slovenská Dohoda, navržena v Pittsburghu, Pa., dne 30. mája, 1918. Představitelia slovenských a českých organizací v Spoj. Státech. Slovenskej Vlády, Českého Národního Sdružení a Svazu Českých Katolíků.

porokovali ta priložnosti predsedu Česko-Slovenské Rady, prof. Masaryka, o česko-slovenské otázce a našich posavadních programových přáních a usnili se následovně:
"Schválíme politický program usilující se o Spojení Čechů a Slováků v samostatný stát i Českých Zemí a Slovenska.
"Slovensko bude mít svoji vlastní administrativu, svojím a svoje úřady.
"Slovenčina bude úředním jazykem v škole, v úřade a ve veřejném životě vůbec.
"Česko-slovenský stát bude republikou, jeho konstituce bude demokratická.
"Organizace spolupráce Čechů a Slováků ve Spoj. Státech bude podle potřeby a měnící se situace, při společném dohodnutí, přehledná a upravená.
"Podobné ustanovení o zřízení česko-slovenského státu přecházející se osvoboděním Čechů a Slováků a jejich právoplatným představitelům."

Albert Mammety
F. J. Masaryk
T. G. Masaryk

Glavni dokument skupnega boja Čehov in Slovakov za osvoboditev: Pittsburska pogodba iz leta 1918.

Českoslovaška pogodba

sklenjena v Pittsburghu, Pa., dne 30. maja, 1918.

»Predstavniki slovaških in českých organizací v Zdrž. državah, Slovaške Lige Českého národního združenja in Zveze českých katolíků.«

so razpravljali v navzočnosti predsednika Česko-Slovenské Rady prof. Masaryka o českoslovaškem vprašanju in o naših dosedanjih programskih izjavah ter sklenili sledeče:

»Odobravamo politični program, ki teži za Združitev Čehov in Slovakov v samostojni državi iz Českých Zemí in Slovenska.«

»Slovaško bo imelo svojo lastno upravo, svojo skupščino in svoja sodišča.«

»Slovaščina bo uradni jezik v šoli, v uradu in javnem življenju sploh.«

»Českoslovaška država bo republika, njena Ustava bo demokratična.«

»Organizacija Čehov in Slovakov v Zdrž. Državah se bo po potrebi in menjajočem se položaju v skupnem sporazumu poglabljala in popravljala.«

»Podrobna navodila o ustanovitvi českoslovaške države se prepušča osvoboditvi Čehov in Slovakov ter njihovim polnočnim predstavnikom.«

T. G. Masaryk

in drugi podpisali.

Slovaški pozdrav

Milo Urban, pisatelj

Spominjam se:

Jeseni bo že dvajset let...

Pisalo se je l. 1918.

Stali smo na razvalinah onega sveta, ki se je imenoval Evropa.

Utrujen od gladi in žalosti, obrizgani s človeško krvjo, smo čakali, kaj nam prinese jutrišnji dan.

A...

Nepredvidena so pota božja!

Nam Slovakom so ti oblačni oktobrski dnevi, ko je bilo že tako težko česa pričakovati, prinesli to najdragocenejše, kar more narod dobiti — svobodo... Po neskončnih stoletjih, ko niti upanja ni več bilo, ko so roke, ohromljene od dolgega neenakega boja brezmočno visele ob telesu, ko je mnogo naših ušlo v tujo službo, ko je nas mnogo zapustilo za skledo leče, ko... Ah! Tudi spominjati se je težko. In zakaj? Da... Naj izginejo ti neveseli spomini. Naj živi resničnost — naj živi naša svoboda!

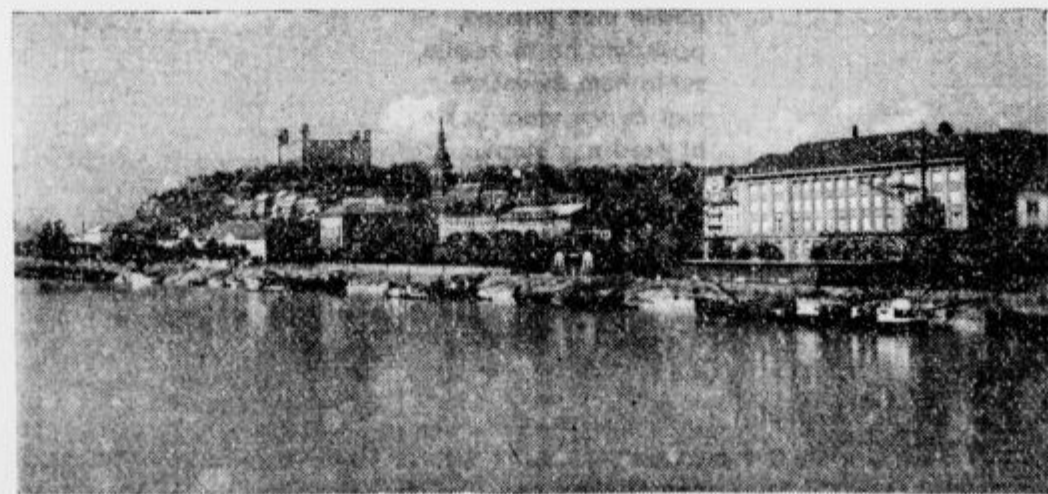
Dvajset let bo skoraj prešlo, kar smo jo v Turčianskem Svetem Martinu sprejeli.

Ni veliko, ali vendar...

Narod, ki je pred tem skoraj pisal svoj testament, narod, ki je ležal že na smrtni postelji, dela danes daljnosežne načrte za bodočnost. Gradi stavbe, odpira okna v svet, giblje se, tekmuje z radostno ureditvijo svoje pokrajine — Slovaške in svoje države Českoslovaške republike. Mrtvaški duh izpod Tater je izginil. Namesto njega se zdaj tvrdijo vanj malte in žerjavov, vonj betona. V tako kratkem času se ni dalo veliko narediti, ali vendar... Žalostno ječanje se je spremenilo v vriskanje in vrvenje delavcev, ki odstranjujejo ostanke stare, zatohle ječe, da bi na njenem mestu postavili prostrani, svetli dom, vreden svobodnega slovaškega naroda.

S te velike stavbe, ki je danes Slovaška, pošiljamo z veliko vero vseh teh, ki so nedavno občutili na sebi čudežni zdravilni učinek svobode, Vam, bratje Slovenci, v letu dvajsete obletnice našega vstajanja srčne slovaške pozdrave.

Zanimajte se za naše delo, pomagajte nam, in če bo Bog z nami in se nam bo vse posrečilo, se veselimo z veselimi!

Bratislava, politično središče Slovakov.

zgodovine

Marija Terezija in Jožef II. začela uveljavljati centralistične in germanizatorske težnje, je nastal v razvoju ogrske države temeljit preobrat. Proti germanskemu nasilju cesarjev se bore Madžari, ki hočejo proti sedanjim latinščini in proti nemščini uvesti madžarščino kot uradni jezik, ter na mesto stare mnogojezične ogrske države izgraditi samo madžarsko enojezično državo. Toda proti takim težnjam Madžarov so se postavili vsi drugi nemadžarski narodi na Ogrskem ter začeli poudarjati pravico svojega jezika in svojega naroda. Slovaškemu narodnemu gibanju, katerega početki so nastali že v prvi polovici XVIII. st., je dal smer rim. kat. duhovnik Anton Bernolák, ki je ravno pred 150 leti položil temelje samostojnega slovaškega literarnega jezika in ustanovil l. 1798 tudi »Učeno slovaško društvo v Trnavi. Iz te šole je zrastel in v njej nadaljeval Jan Holý, največji slovaški pesnik, ki je, kakor na slavo slovaške minulosti, budil svoj narod k novemu življenju v bodočnosti. Na teh trdnih temeljih je gradil Ljudevit Štur, ustanovitelj slovaške narodne ideologije, ki je l. 1843 za slovaški književni jezik povzidal srednjeevropsko narečje.

To prebujeno slovaško narodno življenje se je moralo boriti z velikimi težkočami, kajti Madžari niso napovedali boja le Avstriji in dinastiji, temveč tudi nemadžarskim narodom, katerim so zanikali pravico na samostojen razvoj in jezik. Toda Slovaki so bili pod vodstvom L. Štura, M. M. Hodže, in J. M. Hurbana pripravljali boriti se za svoje pravice tudi z orožjem v roki. In ko je ogrska skupščina na »Zahteve slovaškega naroda l. 1848 odgovorila s »statutarnom«, se niso obnavljali nastopiti z orožjem v roki in začeli upor. Res da slovaška revolucija ni imela posebnega praktičnega pomena, toda slovaškega narodnega gibanja ni bilo mogoče več zanikavati. L. 1861 so izdali Slovaki, zbrani v Turčianskem Sv. Martinu »Memorandum«, v katerem so znova formulirali svoj politični program ter zahtevali izpolnitev svojih političnih, kulturnih in jezikovnih pravic, terjač, da bi Slovaška pod imenom »Slovaški okoliščnosti« posebna administrativna enota v okvirju ogrske države. Toda niti te terjatve niso bile uslišane. Slovaško narodno gibanje pa je rastlo ter se težnje, hoteče ohraniti bodočnost Slovaške, našle konkretni izraz v ustanovitvi Matice slovaške (Matice slovenske) v Turčianskem Sv. Martinu, dalje Društva sv. Vojteha (Spolok sv. Vojteha) v Trnavi ter treh slovaških srednjih šol. Kazalo je, da bodo proti rastoči madžarizaciji našli Slovaki oporo v svojih narodnih institucijah, katere so z velikimi žrtvami in upanjem gradili in vzdrževali. Toda tudi ta nada ni ostala dolgo, kajti l. 1875 so bila vsa ta društva — razen Društva sv. Vojteha — zaprta, češ da po ogrski državi ideologiji slovaškega naroda ni.

Toda Slovaki so prenesli tudi ta udarec ter po vseh preganjanjih niso izgubili duha ter so vztrajali v neenakem boju ter so se branili proti rastoči madžarizaciji s tistimi sredstvi, ki so jim še ostala. Boj za slovaško narodno bodočnost se je spremenil v obupni boj za »To naše slovaščinol«, ki se je, pregnana iz uradov in šol, zatekla v književnost, da bi v delih slovaških pisateljev in v ustih ljudstva živel tako časa, da se bo mogla uveljavljati tudi v javnem življenju. Toda vsi poskusi, da bi se razvilo kako večje slovaško politično narodno gibanje, je bilo brezuspešno zaradi krivičnega volilnega sistema ter nezalaganega volilnega nasilja. In če se je kljub vsemu takemu nasilju vendarle posrečilo nekaterim slovaškim poslancem priti v ogrski parlament, da bi tam delali v korist svojega naroda, so se mogli kmalu prepričati, da za pravične slovaške zahteve tam nimajo ušes. Slovaškim politikom, ki so zahtevali slovaške šole, so grozili z visilicami, uredniki slovaških časopisov so sedeli po cela leta v zaporih; madžarizacija je segala celo po tako nasilnih sredstvih, da so vzbujała protest tudi v inozemstvu. Inozemski učenjaki, ki so imeli priliko, da so se poučili o razmerah na Slovaškem pred svetovno vojno, so morali pred vsem svetom obsoditi te metode in nasilnosti, s katerimi so dušili slovanski narod. Prof. Seton Watson, Ernst Denis in slavni pisatelj Björnson so si zaslužili trajno hvalečnost vsega slovaškega naroda za to pravno podporo, ki so jo nudili obupajočemu narodu v najtežjih trenutkih.

Ko je prišla svetovna vojna, so se razmere na Slovaškem še bolj poslabšale, kajti prenehala so še tista maloštevilna ognjišča slovaškega narodnega življenja, ki so se kljub vsemu nasilju še ohranila. Toda ta del slovaškega naroda, ki se je zaradi neprijaznih gospodarskih, socialnih in političnih razmer moral izseliti iz Madžarske (še danes tretjina slovaškega naroda živi v Ameriki), je razumel, da svetovna vojna more prinesiti katastrofo Avstro-Ogrski ter s tem osvoboditev slovaškega naroda izpod njunega jarma. Ti inozemski Slovaki so z vsemi sredstvi, pravno in gnotno, podpirali revolucionarno delovanje prof. T. G. Masaryka, dr. Beneša in mladega slovaškega učenjaka dr. Štefanika; v velikem številu so vstopali v legije ter se na vseh frontah borili proti centralnim državam, da bi pomagali uničiti Avstro-Ogrsko državo ter na njenih razvalinah zgraditi demokratično državo Čehov in Slovakov, kar se je 28. oktobra 1918 tudi uresničilo. Slovaki Narodni svet, sestavljen iz odličnih predstavnikov slovaškega javnega življenja, se je sestel 30. X. 1918 v Turčianskem Sv. Martinu, kjer je v zgodovinski deklaraciji proglasil, da Slovaki po trpkih izkušnjah v minulosti pretrgajo vse zveze z Ogrsko državo ter se s lastno odločitvijo priključujejo Českoslovaški republiki, da bi v tej novi državni skupnosti našli svojo svobodno domovino, katera naj jim da možnost polnega razvoja svobodnega narodnega in kulturnega življenja.

Nitra, mila Nitra

(Slovaška.)

Nitra, mila Nitra,
vitka Nitra bela,
kje so tisti časi,
ko si ti cvetela?
Nitra, mila Nitra,
ti slovaška mati,
ko ozrem se nate,
moram se zjokati!

Ti si bila nekdanj
vseh pokrajin glava.
Donava kjer teče,
Visla in Moráva;
ti si bila sedež
Svetopolka kralja,
ko njegova roka
močna je vladala;

ti si bila mesto
svetemu Metodu,
ko besedo božjo
je oznanjal todi.
Zdaj pa tvoja slav
leži v senci skrite;
menjajo se časi —
čas in svet bežita.

td.

**Msgr
Andrej Hlinka**

apostolski
protonotar
voditelj
katoliških
Slovakov.

Češkoslovaško vprašanje

Resnično sožitje v državi je odkrilo marsikako stran tega vprašanja, ki se pred vojno niti ni dala misliti in ki se je v svoji ostriosti pojavilo šele v neposrednem stiku v skupni državi. Pokazalo se je in se še kaže, da se narodni interesi, češki in slovaški — z izjemo vsedržavnih zadev, kjer vlada složnost — v mnogih področjih, zlasti materialnih, križajo in se postavljajo očito naproti. Slovaška čuti ta problem zelo živo, njemu se Slovaki tako posvečajo, da zanemarijo potem zanimanje za zunanje-politične zadeve, tu izčrpavajo svoje sile, ne ostaja jim pa časa, ne moči, posvečati večjo pozornost meji na jugu in vzhodu.

Rešitev tega vprašanja bi imela velik ne le notranji, ampak tudi mednarodni pomen. Madžarski revizionizem bi s tem izgubil važen adut, ki ga tako čisto poudarja na mednarodnem forumu, opirajoč se na resnično in domnevno nezadovoljstvo slovaškega prebivalstva. Če bi pa bi eventualne izgube, ki so združene za nje z rešitvijo tega vprašanja, krili s tem, da bi znaten del bremen in skrbi za zunanjo državno varnost prevzeli Slovaki, Vse severna češka meja je ogrožena z Nemci, ki svojih simpatij do Hitlerja niti ne skrivajo — eprava s slovaškim delom bi pridobila Čehom zares zanesljivih zaveznikov, pripravljenih potem braniti češko zemljo z istim ognjem kot domovino pod Tatrami.

Mnogi zavedni Slovaki obžalujejo, da se je razvil boj med Čehi in Slovaki, mnogo rajši bi videli, vsaj na jugu, da bi se razvil boj med Slovaki in Madžari.

Da takoj preprečim morebitno zmotno mnenje o slovaških zahtevah in željah, povem, da revizionizem in bratstvo z Madžari nima na Slovaškem nobenih opor, da se je 1000 letni »zakon« izkazal za dovolj neurečnega in nima nihče želje ga eklepiti znova. Tudi poljskim vabam se Slovaki smejejo, ko prejemajo od poljskega konzulata različne stipendije za študij na Poljskem. Zveza s Čehi je preveč naravna, da bi jo moglo kaj razrahljati, toda hočejo biti enakovredna postavka države, ki je plod soglasne volje — Čehov in Slovakov.

A sedaj se oglasi češkoslovaška ideologija, ki zatrjuje, da teh dveh pogodbenikov ni, da eksistira le enotni češkoslovaški narod z dvema narodnima vejama in z enim jezikom v dveh narečjih. Seveda, če bi v resnici obstojal tak narod, ne bi mogel eklepiti pogodb sam s seboj, a pogodbe so ohranjene. Ves boj med Čehi in Slovaki je osredotočen le na eno točko: na priznanje obstoja posebnega samostojnega slovaškega naroda. Če nekoč prizna češka uradna javnost to dejstvo, je češkoslovaški problem v bistvu rešen. Če bi to vprašanje ne imelo daljnosežnih, praktičnih posledic, bi ga veda že davno rešila, tako pa je češka veda v tem oziru obremenjena s praktičnimi političnimi oziri, ki tega priznanja ne dopuste. To češkoslovaško ideologijo, ki je uradno mnenje, razširja univerze in šole, od slovaških izobražencev pa »glasilišča« generacija, ki je v 90 letih študirala v Pragi pri Masaryku.

Kot samo ob sebi umevno se naziv »češkoslovaški« na Češkem čisto poenostavlja v »češki«, prav po zgledu naše bližje okolice. Sicer pa ta ideologija do zadnjih dveh eplov ni bila sistematično obdelana, šele v poslednjih letih so se pojavila dela in proti, ki skušajo vsestransko osvetliti ta problem. Kar je značilno, z njim se pečujejo v posebnih knjižah trije aktivni ministri: dr. M. Hodža; češkoslovaški trikot; dr. Derer; Češkoslovaško vprašanje in že zunanji minister dr. Krofta. Proti njim pa nastopa simpatični mladi slovaški znanstvenik dr. Ljudevit Novak, ki osvetljuje to vprašanje z jezikoslovne strani in daši učence čeških jezikovno enotnost proglajajočih učiteljev, je uporabil proti njim take dokaze, da odslej tudi njih znanost ne more vzdrževati prejšnjih trditvev. Češka javnost je njegovo delo: Jezikovne glose k češkoslovaškemu vprašanju kot odgovor dr. Dererju je hotela z molkom preiti, le pokojni Šalda je edini od Čehov napravil izjemo in njegovo delo lahkavo ocenil.

Dr. Lj. Novak je češko jezikoslovno znanost kar obdolžil, da zasleduje politične cilje, dokazal, da jezikovne enotnosti že davno ni več, da je dokazovanje po vzoru smo eno, ker smo iz enega izšli, pogrešno. Poudaril je, da ni naloga vede tajiti na vse kriplje individualnost slovaškega naroda; če večina Slovakov hoče biti poseben narod, potem je ta volja merodajna in odločilna, najsi veda to še tako taji. Veda mora potem vzeti to dejstvo kot temelj nadaljnjemu raziskovanju. Voluntarni element je v teh zadevah bistveni in ima

2 posledici, da njegovih tez, nihče ne more zavrniti in da zahteva tudi od drugih priznanje teh tez.

Dočim so nekateri tajiti individualnost slovaškega naroda z jezikoslovnimi dokazi, se je dr. Derer, pravosodni minister, po rodu Slovák, zatekel po dokaze v politično zgodovino. Slovaki zato niso narod, ker v 1000 letju niso pokazali stremjenja po lastni državi, kar je končni ideal vsakega naroda. V svetovni vojni niso nikdar nastopali samostojno, niso tvorili slovaških legij, ampak le češkoslovaške; celo po vojni, ko je pravo o samoodločbi narodov bilo na dnevnem redu, ni bilo nobenega Slovaka, ki bi povzdignil glas za samostojno državo.

Če bi pa Slovaki bili poseben narod, potem zahtevajo premalo, imajo pravico, ne le na avtonomijo, imajo pravico do svoje države.

Vidi se pa, da Dererju le utilitaristični razlogi ne dopuščajo priznanja slovaškega naroda. Slovaški narod sam bi bil premajhen, za svojo obrambo prešibek, zato je pametno, tvoriti z brati en narod. Zdi se mi nepravno zatajiti narod, čeprav zato, da bi narod imel večje koristi.

Proti tej skrajnosti — utilitaristični miselnosti, pa je bila na Pribinovi proslavi leta 1933, proglašena od slovaških nacionalistov po Hlinki suvereniteta slovaškega naroda. Bila je tu proslava, 1100 letnica prve kat. cerkve na Slovaškem, češkoslovaška vlada je smatrala za svojo dolžnost, da

Predsednik vlade dr. Milan Hodža, predsednik češkoslovaške agrarne stranke, ki je druga največja stranka na Slovaškem. O njem smo pisali več ob priliki njegove 60. letnice 1. februarja 1938.

napravi iz te sicer slovaške proslave vsedržavno — češkoslovaško proslavo ob udeležbi in govornih vladnih zastopnikov. Hlinki sicer ni bilo dovoljeno govoriti, a ker je množica zahtevala, je spregovoril prvi in pred desetletično proglašal suverenost slovaškega naroda, t. j., da je narod nad državo, da je država le sredstvo, ki služi narodu za dosego njegovega cilja.

Slovinskému Národu posielam do Ljubljany najúprimnejšiu bratskú vďačnosť, lebo Slovinci behom tisícročia až do dnes hrdinským a mučeníckým životom zachovali katolícku a národnú vieru.

S prejavom hlbokéj úcty:
Sv. Kríž nad Hronom,
dňa 19. októbra 1937.

Slovinskému narodu pošiljam v Ljubljano najiskrenejšo bratsko hvaležnosť, kajti Slovenci so tekom tisícročia do danes s junáckim in mučeníckim življenjem ohranili katolícko in národnú vero.

Pozdravljam brate Slovence!

Z veseljem sem vzel na znanje, da reprezentativno glasilo bratov Slovencev »Slovenec« pripravljala prilogo, v kateri hoče seznaniti svoje bralce z življenjem Slovakov in s Slovaško. Dobro se nam to zdi, da se slovanski inozemci zanimajo za nas in nas bočejo poznati. Na spoznanju počiva ljubezen. Najprej se moramo spoznati, da bi se mogli v slovanski družini ljubiti.

Nato se spominjam zlasti sedaj, ko praznujemo 30. letnico črnovskega krvoprelitja. Bil je to dogodek, ki je prvi seznanil široko slovansko in evropsko javnost s slovaško narodno borbo. Prišli smo v inozemske časopise na temelju prelite krvi in na osnovi te globoke žalosti, v kateri se je tedaj nahajala vsa Slovaška.

Pred tridesetimi leti sem v svoji rodni občini Černovi pri Ružomberku iz milodarov postavil cerkev. Nisem se pa mogel njenega posvečenja udeležiti, kajti madžarsko sodišče me je zaradi bujskanja proti Madžarom obsodilo na dve leti ječe v Segedinu in cerkvena oblast me je suspendirala »ab officio et ordine«. Bil sem izgnanec brez svobode in pravice, šel sem tedaj k najboljšim našim slovanskim bratom, k Čehom, ter sem tam predaval o Slovaški ter njenih kulturnih in političnih težnjah. Na tem mojem predavateljskem potovanju po Moravski me je zatekla žalostna vest, da so dne 27. oktobra 1907 madžarski žandarji ubili v Černovi 15 mojih rojakov, med njimi dva moja bratranca, ter da so mojo sestro vrgli v ječo. Moji rojaki so se uprli proti temu, da bi bila črnovska cerkev posvečena brez moje prisotnosti. Hoteli so, da bi se posvečenja udeležil.

Spominjam se tega tragičnega dogodka, ki je pretresel vest vse Evrope in obrnil pozornost vseh slovanskih narodov na življenje in usodo slovanskega naroda, živečega pod Tatrami. Da, tudi vi Slovenci ste nam tedaj pritekli na pomoč. Vaš poslanec dr. Anton Korošec je v dunajskem parlamentu obenem s češkimi poslanci odkrival strašne metode madžarskih volitev na Slovaškem, ki so se vršile ne le ob asistenci madžarskih žandarjev, temveč celo avstrijskih vojakov. Prijatelje spoznavamo v najtežjih časih in v trpljenju. Vi ste se pokazali prijatelje tedaj, ko je nam bilo najhujše. Nikdar ne bomo pozabili tega, kar ste storili za boljšo bodočnost našega naroda.

Izražam vam svojo srčno zahvalo, veseli me, da se še danes zanimате za Slovaško in želim vašemu narodu, da bi se čutil srečnega in svobodnega.

Príomlouvám brat Slovence!
Andrej Hlinka
protonotar apostolský

Černova

Andrej Žurnov

Kako naj to razodémem ljudem in golazni obenem, ki s krivo hrbtenico reže s sovraštvom pravico in dušo marsikatero muči z malovero?

Živel je narod tu mali namesto ob kruhu ob skali, boril se z reko je gorsko, hodil v cerkev je dvorsko, krasne pokrčjine bedo opeval je z rodno besedo, podnevi, ponoči ga z biči ukrivili niso biriči, uničili niso mu duha za kako ugodnost trebuha, izdajal ni gôr, domačije, bil čistih in trdih dlani je, prestal bil marsikatero muke za brambo je vere,

ni dal je psovati, svete, ni bal se žandarske čete, ko terjal trenutek je prvi, dvignil je pest, padel v krvi pred smrtjo imel ni straha, zvest je bil sredi praha, in proti gnevu in zlobi je borben ostal tudi v grobi.

Živel je narod slovaški trden, borben, junáski, s trdno hrbtenico, ki ljubil je z vso resnico, kar je in je naše bilo — kar danes je vrednost zgubilo, za srebnikov trideset predaja malo, nizko, potomstvo to kupčjsko dádšćino slavnih let.

(28. X. 1937).

t. d.

govnih ciljev in omogoča svobodni razvoj v narodu še spečih sil.

S to proslavo je stopil češkoslovaški problem v nov razvojni štadij. Slovaški nacionalizem nima sicer vsestranskega izdelanega programa, eplov znanstveno se ni izdelal, a narodna zavest je prebujena, tako da tudi centralistične stranke z njo računajo in jo upoštevajo.

Ko je pred dvema letoma Slovák dr. Hodža prevzel predsedniško mesto, je obetal, da bo rešil ta problem. Pokazal je resnično mnogo resne volje, ki tudi na nacionalni slovaški strani ni ostala neuvažena. Napetosti so se močno ublažile in človek ima vtis, da se ta problem razvzrojava kar sam.

Dr. Fr. Jenko.

Politično življenje

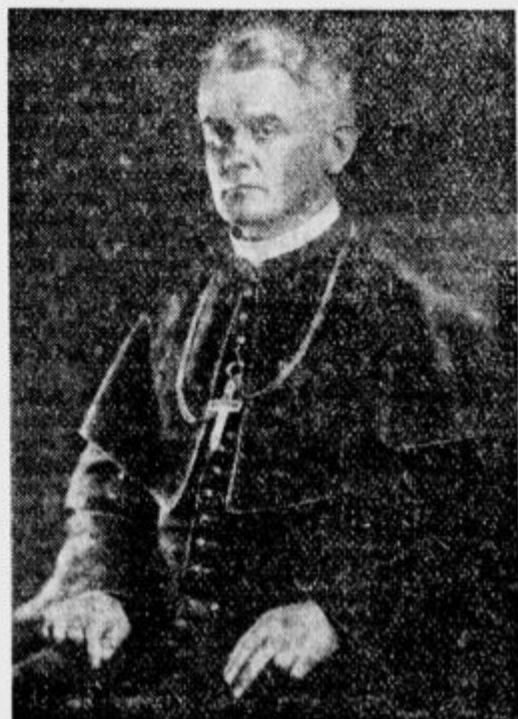
Na Slovaškem je važnejše posegala v politiko le Slovaška ljudska stranka, ki jo vodi katoliški prelat A. Hlinka s 40% volivcev in 19 poslanci in Agrarna stranka, ki jo vodi evangelič dr. Hodža z 11 poslanci; skupno imata torej več kot tri petine vseh slovaških poslancev. Sleđnja zbira pod svojim okriljem večinoma evangelič, pa tudi katoličkov ne manjka vmes, veljajo sicer za liberalnejše, vendar se jim ne more ničesar očitati, zlasti še, ker ima stranka v češkem delu skoraj katoliško večino in se do katoličizma nikakor ne postavlja protivno. Je pa to stranka najbolj bogata, ki more z materialnimi ugodnostmi pridobivati članstvo; daši je centralistična in proti avtonomiji, se njeni člani v velikem številu postavljajo na stališče individualnosti slovaškega naroda, vendar jim manjka trdnega prepričanja, da bodo to tudi ostali, verujoč, da bodo sedanja razlike med Čehi in Slovaki same po sebi razpadle in se bodo med seboj epojili v eno, kot so bili v zgodovini.

Ostalih strank se ne izplača omenjati, vsakdo, kdor razgrne svoje mreže, nekaj ulovi, sicer ne mnogo, ali vendar. Tudi komunisti imajo nekaj, kar njim popolnoma ni ne pripada, kaže se tu še slovanska naivnost in čustvena nadvlada, celo pošteti katoliški so v njih vrstah. Sicer najdeš katoličike v vseh strankah; drugi tega ne znajo opravičiti in razumeti, pa tudi sami najbrž ne.

Najvažnejši politični činitelj na Slovaškem je vsekakor Hlinkova stranka.

Stranka kot predstaviteljica slovaškega naroda zahteva avtonomijo, sklicujoč se pri tem na zgodovino, ker so to zahtevali Slovaki po l. 1848, ponovno poudarjali, ker jim to jamči in obeta pitažburska in svetomartinska pogodba iz l. 1918., a na drugi strani jih do te zahteve upravičuje zavest, da so lasten narod, ki je tudi po Masarykovi tezi več kot država.

L. 1922. so iskali zaveznikov v Češki ljudski stranki, a se je prav zaradi narodnostnega vprašanja zveza razbila; pri zadnjih volitvah l. 1935. so Slovaška ljudska stranka, poljska manjšina, Podkarpatski Rusini in Slovaška narodna stranka (slovaški avtonomistični evangelič) ustanovili Avtonomističen blok, ki je seveda še mnogo premajhen, da bi stavljeno mu nalogo mogel izvesti. —ko.

Visoke Tatire

Irmich Majoroš Klimo

Češkoslovaška republika, zlasti pa njen slovaški del, je zelo bogat prirodnih lepôt, zgodovinskih spomenikov, zlasti pa kopališ, ki so znana po vsem svetu. S temi naravnimi lepôtami, kakor tudi čistostjo in propagando zadovoljnih tujcev, ki so obiskali te kraje, si je Slovaška dobila laskavi naslov »park srednje Evrope«. Višek tega parka pa so brez dvoma Visoke Tatire, najzanimivejše planine srednje Evrope. Ta alpski masiv, ki se dviga na severni meji srednje Slovaške, ima v sebi vse, po čemer hrepene domači in tuji gosti. Iz slikovite doline reke Vaha in Propada se dvigajo visoko k nebu ogromne planine v obliki podkve, v dolžini 38 km in v širini 17 km, z ostrimi grebni in škrljavih ter z največjim vrhom Gerlahovka, visokim 2663 m. Tatire nudijo gostom Slovaške nje najlepšo podobo. Ze dolgo so znane vsemu svetu, saj se v starih knjigah imenujejo »Montes nivei, qui dicuntur Tatris«, a že v 18. stoletju so v njihovi dolini nastala letovišča, od katerih je po postal kmalu najprej znano Stari Smokovec. Z napredkom zdravstvene vede se tudi Visoke Tatire, ki so priznane zdravne kopeli, naglo razvijajo. V 19. stoletju nastajajo tu moderne kolonije hotelov, ki danes predstavljajo v tatranskih dolinah sistematsko skupino lepih modernih in udobnih hotelov, letovišč in sanatorijev. Tatranske kopeli zadovoljujejo danes tudi najzibljivejše goste ter so priljubljen kraj evropskih in preokceanskih letoviščarjev. V Visokih Tatrach so: Strbske Pleso (1350 metrov nad morjem), Tatranska Poljanka (1010 m), Novi Smokovec (1010 m), Stari Smokovec (1020 m), Tatranska Lomnica (900 m). Poleg teh svetovno slavnih kopališč je tu še vse polno manjših letovišč, hotelov, sanatorijev, turističnih koč in zatočišč. Pristop k Visokim Tatrach je zvezan s tatransko železnico ter je na marsikak vrh izpeljana žična železnica. Visoke Tatire imajo poleg zdravstvenega pomena predvsem turistični pomen. Zlasti ljubitelji divje prirode lepote in redkega planinskega zelenja bo našel tu polno zadovoljstva in presenečenja. Med rožami je najbolj redki in za Tatire značilni alpski cvet »plešnivce«. Tatranske reke in jezera so primerni za ribolov, a ogromni gozdovi krijejo redki lovski plen (medved) ter druge alpske živali. Na mnogih mestih se voda razliva v krasnih slapovih, med katerimi imenujemo: Skok, Vajanskov, Veliki slap, Zeleni potok itd. Nad vse lep pa je pogled po alpskih dolinah na češki in poljski strani. Tatire slove predvsem po svojih jezerih, kakor Strbske Pleso (površina 20 ha in globina 18 m), Hincovo Pleso (1960 m visoko, površina 19 ha in globina 53 m), potem Popradsko Pleso (1513 m nad morjem, površina 6 ha in globina 16 m). Poleg teh je še mnogo manjših jezer in ribnikov. Turistični značaj Visokih Tater leži v tem, da so na malem prostoru združene vse velike planinske in alpske raznolikosti in brezkončna lepota. Vsak pride tu na svoj račun, tudi plezalci, ki se vzpenjajo na najvišji vrh Visokih Tater Gerlahovko, ob kateri se vrete ostali grebeni, med njimi slavnimi slovaški narodni vrh, naš Triglav, pesniški Krivan. Prav tako moderno hotelstvo skrbi za vse mogoče športe, katerim se lahko v tem krajevstvu gora posvetijo njega ljubitelji. Takoj ob Strbekem Plesu — jezeru stoji visoka smučarska skakalnica in Smokovec ima za sankanje celo moderno električno vpenjačo.

Poleg lepote in zabave pa nudijo Visoke Tatire svojim gostom tudi zdravilno moč v najrazličnejših boleznih, za kar so na razpolago tudi stalni letovišni zdravniki.

Ne najmanjše privlačnosti za goste Visokih Tater pa je prilika, da se gostje seznanijo v tamkajšnjih vaseh s slovaškim narodom, z njegovo slikovito nošo, navadami, ljudsko umetnostjo in sploh z vsem prvotno-slovaškim življenjem v lesenih hišah. Pogled na to folkloristično slikovito okolico, predvsem pa na pisano slovaško nošo, v kateri slovaški narod živi in s katero ponosno stopa v svojo cerkev v nedeljo, nudi obiskovalcem nepozabne vtise. Zato ni čuda, da so Tatire in njeno ljudstvo, zlasti vas Detvan, postale simbol pravega in pristnega slovaštva ter vere v večnost slovaške narodnosti, v čemer so bili slovaškim pesnikom največji pesniški navdih. V svojih najtežjih časih je pel narod himno »kako se bliska nad Tatiro« in ob prevratu je zopet potrdil, da se je »pod Krivanom zavetel dan«, ki je rodil Slovakom svobodno sonce. I

Moravski Slovaki

Prof. dr. Jan Husek

Najizrazitejše moravsko plemo (tu je zavest plemen še iz starih časov živa: iocimo n. pr. Horake, Valache, Lahe itd.) — so Moravski Slovaki, ki žive kompaktno v Dolnjemoravski višini od mesta Napajedel pod Prerovom proti Uhorskemu Hradištu, Kyjovu, Zdanicam, Hodoninu in Břeclavi in od tod ob deželni meji med Moravsko in Slovaško proti Zlinu, o katerem pa se še plete pravda ali spada k Moravski Slovaški ali že k Hani. Meje Moravskih Slovakov so spoznavali deloma po narečju, deloma po kroju in po političnih okrajih itd. Toda pravih meja proti bivši ogrski Slovaški ni, kajti 20 moravsko slovaških občin govori »ogrske« slovaščino in ima njih etnografski značaj. Moderna dialektologija pa pozna moravskoslovaška narečja v ožjem pomenu, v širšem smislu pa šteje k njim tudi sosednje moravske Valache, ki so v resnici tudi slovaško plemo, le da ima svoje posebno ime, prevzeto gotovo od tega, ker so bili svoj čas pastirji preden so prešli v zemljedelstvo. Seveda pa je vidna razlika v krojih. Če torej še te štejemo med Slovake, bi površina Moravske Slovaške merila 5.000 km² ter bi obsegala ca 500.000 duš, torej skoraj petino vse Moravske.

Moravska Slovaška je zemljedeljski kraj, pa tudi obrtniški, saj cvete še zdaj domača obrt steklarstva, lončarstva, tkalstva, lesene obrti, apnenstvo itd. Sicer pa je Batov Zlin zelo omajal kmečko domačo obrt, zato pa se je prebivalstvo precej industrializiralo ter hodi v Zlin v tovarno ali pa v sladkorne tovarne itd. Mnogo se jih je pa tudi preselilo v inozemstvo. Posebno vrednost tvorijo domača etnografija, kmečki domi, ki imajo svoj poseben slog, dasi ga zdaj že moderni zidari »modernizirajo« po meščansko. Važno je, da Morava živi

še vsa v svojih živih krojih (poglej samo romarje k sv. Antoničku), ki jih ima več vrst, vsak okraj svojega. Znanе so svetu večinoma po čudovitih slikah čeških umetnikov (Manes), zlasti pa naših umetnikov Jožeta in Frant. Uprke, ki sta njih sloves ponesla križem v svet. V družabni in duhovni kulturi se torej Moravski Slovaki povsem pridružujejo svojim bratom na »Ogrskem« ter so ohranili tudi vse njihove domače navade, vraže, reke itd. So pa seveda tudi med njimi razlike: pozna se jim tesnejše življenje s kulturnimi Čehi, zato imenuje njihovo kulturo Nemec A. Byhan »Hochkultur«, dočim »ogrske« slovaško le »karpatsko-balkansko«, ali »Halbkultur«. Državna meja toliko stotletij je napravila sicer neke razlike med njima, največ v državni zavesti — mi smo bili »Moravci«, oni »Ogri«; toda kljub temu so bile vezi med njimi tesne. Čimbolj so jih tam preganjali Ogri, tembolj so Slovaki hodili k nam v srednje šole. Kulturni stiki so bili pa zelo prijazni (n. pr. zdravnik dr. Blaho ali M. A. Koliska, ki je sem vodil Scotusa Viatorja). Po krivici nam tukajšnji Slovaki očitajo, da smo »počešeni«: naše ljudstvo čuti tako globoko svojo plemensko pripadnost, da še sedaj bistveno razlikuje sebe od Čehov. In mi, Slovaki izobraženci, ki smo izšli iz tega ljudstva, nikdar in nikjer ne tajimo, da smo najprej plemensko trdni Slovaki a šele potem Češkoslovaki v širšem smislu. O tem pa, kako smo znali vsemu narodu vtisniti znak naše svojevrstne osebnosti, pričajo tako imena naših Moravskih Slovakov kakor so: Masaryk, Uprka, Herben itd. O našem kraju je najlepše povedal pisatelj Viljem Mrštík, ki je rekel: »Moravska Slovaška je kraj, katerega nam more zavidati vse svetle«

Gospodarstvo in industrija

Inž. dr. Peter Zaiko

Ni treba, da je gospodarska politika in tudi normalno ni za vse ozemlje države enaka. Njen končni cilj mora biti isti, toda pota so lahko različna. Določa jih značaj gospodarskih potreb raznih del državnega ozemlja. Razumna gospodarska politika ne sme iti preko teh važnih okoliščin, ako hoče zabraniti razvoj razmer, ki bi bile v gledišču njenega končnega namena škodljive.

Razvoj gospodarskih razmer na Slovaškem je bil do prevrata pod vplivom ogrske gospodarske politike. Ta pa je bila, razume se, v soglasju s centralnim objektivnim namenom ogrske države, toda tudi v skladu z naravnimi pogoji pridelkov. Ne moremo trditi, da bi Mađari pri tem popolnoma zanemarjali višjo zahtevo harmoničnega razvoja gospodarskih zadev v mejah svoje države. Ugodna zemljepisna lega in dobri geokonomski pogoji so seveda zelo olajševali potrebne ukrepe. Neoporno je, da so tudi nacionalne težnje igrale pri tem gotovo vlogo, toda njih pomen je težje pobilže označiti.

Često se govori, da je mađarska vlada posvečala tedajni Slovaški posebno pozornost pri urejanju svojih industrijskih načrtov, toda zgodovina industrializacije Ogrske bi to komaj potrdila. Mogli bi reči le toliko, da so Slovaki v tem pogledu povečali morda ravno toliko pozornosti kakor drugim delom države, vendar pa ne tako veliko, kakor na primer Budapešti ali sosednjemu mađarskemu ozemlju. Rezultati industrializacije v poslednjih predvojnih letih potrjujejo to trditev. Sicer so se pa industrializacija podjetja gradila na Slovaškem v začetku 20. stoletja razmeroma hitro in bi se morda v tem tempu tudi razvijala. Prevrat je pomenil za našo industrijo docela novi milje. Razen tega tudi odločujoči gospodarski in politični slovaški činitelji niso sami poznali dosti natančno značaj gospodarskih pogojev Slovaške, tako, da njihovi rezultati, nanašajoči se na funkcijo industrije v češkoslovaškem gospodarstvu, niso odgovarjali resničnim dejstvom. To je povzročilo zmedo v gospodarskem razvoju Slovaške, ki je povzročila zopet razne socialne in politične posledice. Skoraj vseh prvih deset let češkoslovaške gospodarske politike karakterizira gotov kaos, ali vsaj desorientacija v etvarih, tičočih se Slovaške. Z velikim upom resnično iskreno izpovedanim smo

tedaj pričakovali razvoja slovaške zemljedeljske produkcije, zlasti žitne. Splošno je vladalo mnenje, da ima Slovaška posebno ugodne pogoje za ta pridelok in zaradi tega tudi pogoje za to, da bi postala »žitna zaloga za vse republike«. Skoraj 20 letni razvoj pa kaže, da se pomen Slovaške kot oskrbovalnice republike z žitom vedno bolj zmanjšuje. Le ta rezultat je prepračil mnogo »pomavalcev« o nepravilnosti njihovega sklepanja ter prisilil odločujoče činitelje k spremembi načel, ki so odločevali o slovaški gospodarski politiki.

V celoti lahko rečemo, da je v tem času bilo zanimanje za industrijo na Slovaškem razmeroma zelo malo. Pripuščena je bila do gotove mere lastni usodi. Ni bilo industrijsko-političnega načrta za daljšo dobo, ni bilo programa. Gospodarske ustanove so videle svojo nalogo predvsem v tem, da zagotavljajo take predpogoje za slovaško industrijo, kakršne je imela češka industrija. Tako je tedaj, ko je industrijska politika na Slovaškem imela defenzivni značaj ter je postajala iz iniciative avtonomnih industrijskih družb. Njim je pripadala tudi težka naloga praktične realizacije. Poleg njih so aktivno nastopali v pozitivnem smislu tudi nekateri slovaški parlamentarni činitelji ter strokovne delavske organizacije.

Nekako v začetku gospodarske krize se je končalo defenzivno obdobje slovaške industrije. Nastala je stabilizacija razmer v razvoju pa etagnacija, ki je trajala nekoliko let. V tem času se je dalo odločujočim krogom dopovedati, da mora funkcija slovaških izdelkov biti predvsem v tem, da preokbi primerni življenjski standard množice se prebivalstva na Slovaškem. Razbor produktivnih zemljedeljskih pogojev je pomagal presoditi absorbijske zmognosti izdelka za slovaške populacijske prirastke. Izkazalo se je, da je za Slovaško treba ustvariti nove vire zasluzka, ako nečemo, da se blagobit prebivalstva ne začne zmanjševati. Prišli so celo na to, da od daljšega razvoja industrije zavije v precejšnji meri tudi razvoj slovaškega zemljedelstva. Zdi se pa, da do danes odločujoči činitelji niso razumeli, da od industrije zavije tudi daljši razvoj obrti. Tako moramo trditi, da je industrializacija centralni slovaški gospodarski problem. Uspešna rešitev tega vprašanja pomeni avtomatično rešitev tudi mnogih drugih gospodarskih teženj.

Po omenjenih dveh stopinjah razvoja se je slovaška industrija začela dvigati. Večina njenih panog se je iz težkoč, ki so nastale v krizi, hitreje izklopala, kakor pa je bil tempo zboljšanja v državi. Danes se že jasno kaže, da je pri enakih gospodarsko-političnih pogojih zmognost tekmovanja slovaške industrije razmeroma velika. Deloma je to posledica dejstva, da je ta industrija v republiki

prav za prav najmlajša in zato v celoti najmodernejše opremljena.

V bodočnosti bo treba rešiti še tri važne probleme: tarifno zblizanje v vzhodnih in zahodnih krajih države, znižanje cene električne energije in ugodnejše pogoje pri državnih dobavah. Sicer pa moremo trditi, da ima danes Slovaška pogoje za zelo dober razvoj industrializacije. Na sedanji gospodarski pozitivni je soudeležena slovaška industrija že v precejšnji meri. Da, akoraj bi lahko rekli, da je porast industrijskih podjetij na Slovaškem še celo hitrejši, kakor pa razmeroma v ostalem delu države.

Slovaško Narodno gledališče

Janko Borodač

Pred l. 1918 so bili na Slovaškem le diletantski odri, glavno gledališče pa je igralo le v mađarsčini ter je imelo tendenco s svojimi gostovanji pomadžariti vsa glavna slovaška mesta. Delovalo je po predpisnem sistemu, kateremu je bilo cilj: poveljevati vse, kar je mađarsko in perfidno zasramovati vse, kar je slovaškega. Ta cilj je bil viden tudi v literaturi, najbolj pa v odrski produkciji.

Pred l. 1918 so bili na Slovaškem le diletantski odri, glavno gledališče pa je igralo le v mađarsčini ter je imelo tendenco s svojimi gostovanji pomadžariti vsa glavna slovaška mesta. Delovalo je po predpisnem sistemu, kateremu je bilo cilj: poveljevati vse, kar je mađarsko in perfidno zasramovati vse, kar je slovaškega. Ta cilj je bil viden tudi v literaturi, najbolj pa v odrski produkciji.

Slovaška dramska literatura se je razvijala v težkih razmerah, saj je imela svoje kupovalce le med vaškimi odrskimi diletanti. Pa tudi ti so igrali le v navzočnosti mađar. Zandarjev in mađarskega cenzorja. Toda kljub tem neverjetno nečloveškim pogojem ni zaspala. Da, še več: imamo dela, ki morajo biti vzor za sedanje pisatelje. Chálapka, Záborský, Palárik — ta trojica naših klasikov — ter Hviezdoslav, Urbánek in Tajovský, so za naše gledališče trajni zaklad. Nekateri so pisali kot pesniki, drugi kot praktični pisatelji, ki so se zavedali, kakšen pomen ima tudi najpreprostejša živa beseda ali misel na odru.

L. 1918 pokličenega slovaškega igralca še nismo imeli, toda dom Talije ni bil prazen in gluhi: prišla nam je časna pomoč v igralcih, katerih beseda nam je bila razumljiva in zelo blizu. Za vsa Slovaška, za tri milijone ljudi — eno samo gledališče! Začeli so igrati v Bratislavi. L. 1919 sem opustil učiteljevanje in šel študirat v Prago in to zopet — sam iz vse Slovaške. Ob temeljni organizaciji slovaškega gledališča leta 1921 nam je bilo peterso. To je datum, s katerim se začneja sistematično delo za slovaško gledališče. Razume se, da nas petero ni moglo še tvoriti igralske družine. Šele l. 1932 smo se prvič formirali v samostojno enoto ter se imenovali »Slovaška drama« Slovaškega narodnega gledališča. Umetniško vodstvo 20-članske skupine je bilo poverjeno meni in od tedaj igramo le v slovaščini. V zgodovini našega gledališča bo to leto zaznamovano kot leto, v katerem je bil položen prvi temeljni kamen slovaškega gledališča. In od tedaj prihajajo na repertoar slovaški klasiki, pomembne igre svetovne literature — klasične in moderne, ter dela mladih slovaških pisateljev. Z besedo: kakor nam duh časa in življenje kaže. Glavno moje načelo je bilo, da naj polovico repertoarja predstavljajo igre iz slovaške literature.

V današnjem Slovaškem narodnem gledališču se udeležujejo štiri različne družine: naša slovaška drama ter češka drama, opera in opereta. Kakor vidite, igra v slovaščini samo naša družina. V operi pa se zgodi, da včasih na dve leti, tri leta pride kakšno slovaško delo.

Naš cilj je: zgraditi zaenkrat vsaj tri varne strehe za kult slovaške gledališke umetnosti in materine besede.

(Zbral, uredil in poslovenil dr. Tine Debeljak.)

Pampe gore!

90 tisoč govedi in 11 ljudi zgorelo

Vojak požarne patrulje pripoveduje, kako je reševal 60.000 govedi med požarom v argentinskih pampah

Argentina je velika dežela, z ogromnimi ravninami, po katerih raste in se po njih pase na stotisoče govedi. Te silne goveje črede pasejo pastirji na konjih, ki se imenujejo »vaqueros«. Kadar je v deželi suša, takrat se posuši tudi trava. Črede se sicer tudi takrat lahko pasejo, vendar je nevarnost ognja velikanska. Zato pastirji takrat ne smejo na paši prižigati nobenega ognja, če niso poprej trave okoli in okoli izruvali. Včasih se pa pastirji le premalo brigajo za to preprečevanje, potem pa nastanejo velikanski požari. Po pampah jezdi vojaške patrulje, tako imenovane »požarne patrulje«, ki pazijo, kako se prepreči izbruh ognja in pomagajo, če je kje treba reševati. Vojak, ki je 18. decembra lanskega leta imel službo v 18. požarni patrulji in je tega dne doživel strašen požar, opisuje svoje dogodivščine:

V treh dneh smo našli 4 ognje, ker nikomur ni prišlo na um, da bi travo izruvali. V treh dneh smo pogasili sedem manjših požarov. Noč in dan smo bili na konjih ter smo oprezovali kakor divje zveri. Dne 18. decembra proti poldnevni smo prijezdili do velike črede. Zvečer smo s pastirji sedeli v travi in kadili ter igrali karte, ko je nenadoma na premočenem konju prijezdil star pastir. Z roko je kazal daleč v daljavo.

„Pampe gore!“

je sopihajoč zakričal. »Tamle gori pri Terrovih se je začelo. 150 kilometrov je od tod, ampak veter od tam piha 25 kilometrov na uro!«

Jezdecu, ki ima količnik dobrega konja, tak požar ne more do živega. Pomisliti pa je treba, da mora tukašnji jezdec pred seboj goniti počasno govejo čredo. Brez vsakršne besedice smo planili k svojim konjem. S strelji smo opozorili bližnje pastirje. Nekaj minut kasneje je bilo že vse na konjih. Stvar je bila nevarna, bridko nevarna. Kakih 8000 metrov na dolgo in 3000 metrov na široko je ležala ogromna goveja čreda, ki jo je bila treba spraviti na noge in v dir. Biči so žvižgali, puške pokale. Prve živali so se počasno dvigale, vsa ogromna goveja gnota pa je mirno ležala in prežvekovala.

Bila je strašna naloga vse živali spraviti po koncu in jih spraviti v tek. Dirjali smo med čredo, streljali smo, rjaveli, bili. Počasi se je dvignil trop volov in začel teči, za njim drugi, ki se je tudi spustil v tek. Seveda je vse drvelo proti zahodu, odkoder je prihajala nevarnost. Naglo smo zasukali konje ter drveli pred čredo. Lažje pa ustaviš sopihajočo lokomotivo kakor pa nerodno govejo čredo. Naš seržant Condene je prižgal tri bakle ter drvel od druge strani govedom nasproti. Tega se je žival ustrašila, zavila je v stran ter začela dirjati proti reki. Kakih 5000 živali je dirjalo sedaj proti vodi, vse drugo pa je še ležalo. Z bakljami smo jih plašili. Od nekod sta dva pastirja privlekla dva pločevinasta soda ter ju vlekla za seboj. Strašno sta ropotala. Tega se je nazadnje žival prestrašila in začela bežati za drugimi.

Sele okoli devetih zjutraj je vseh

60.000 glav govedi divjalo po ravnini

Na vsaki strani črede je jezdi nekaj jezdecov, na desni pastirji, na levi pa mi od požarne patrulje. Ustvarili smo med govedo paniko, da je drvela na življenje in smrt. Naenkrat smo od leve strani zaslišali topot dirajočih konjskih kopit. Od strani je v našo čredo drvela velikanska čreda zdivjanih konj, ki so bežali pred požarom. Če se ta konjska čreda zapodi v naša goveda, bo vse iz-

Lakota na severnem irskem otoku

Prebivalci otoka Rathlin, ki spada pod severno Irsko, so v veliki stiski, ker zaradi velikih viharjev že cele tri tedne nobena ladja ni mogla pristati na tem otoku. Ljudem je pošel ves živež in silno stradajo, kakor so brezlično sporočili svetu.

gubljen. Ni bilo česa premišljevat. Brž smo začeli streljati v konje. Osem krasnih konj je padlo, nakar so se drugi preplašeno obrnili na drugo stran. Ni bilo druge pomoči, če smo hoteli rešiti sebe in čredo. Opoldne pa je naša goveja gnota začela pešati. Vedno znova smo jih morali plašiti. En pastir, ki je že skoro znorel od groze in napora, je pri plašenju zašel med dve čredi. Ko smo ga našli, je bilo že prepozno, zmečkan je bil.

Zemlja je bobnela pod skoki šepajoče uboge govedi, ki se je le težko se premikala. Naši strelji niso več zalegli. Počitka pa živalim nismo smeli dati. Čez tri ure bi bila vsa ta goveja čreda 60.000 glav samo še velik kup kadečega se mesa. Ogenj se je bližal, živali pa je omagovala. V tem hipu smo daleč na obzorju zagledali 4 male pike. Bili so

vo'ashi leta'ci

ki so bili poslani na pomoč. Kmalu so bili nad nami. Spustili so se precej nizko, ko so zapazili našo stisko. Samo 40 metrov so bili od tal. V tej višini so se zllili v eno vrsto ter se spustili za hrbtom goveje črede nad njo. Stroji so grmeli in bučali, da je bila groza. Dvakrat so se letala tako zakadila nad čredo ter jo znova splašila. Govedo je začelo od groze rjevati, sprednje živali so začele noro bežati, druge pa za njimi.

Letalci so nas sedaj zapustili ter hiteli ognju nasproti. Ognja sicer niso mogli pogasiti, pač pa so ga mogli omejiti. To pa je bil njihov namen. Med tem so naše živali vedno bolj razločno duhale ogenj in dim. Sprejeli smo čredo sta jezdi dva mlada pastirja. Vsak izmed njiju je na dolgem lasu vlekel za seboj privezanega vodilnega vola

Najbogatejši mož sveta

Japonski cesar in njegovo ogromno bogastvo

Navadno mislimo, da je najbogatejši človek na svetu kak ameriški milijarder, kak Ford ali Rockefeller. Pa vendar vsak izmed teh lahko kdaj napravi bankrot, resnični najbogatejši človek sveta pa skoro ne more postati bankrot, ker zanj jamči ves velik narod, kakor tudi ta bogatec jamči s svojim bogastvom za premoženje vsega naroda. Mož, ki je najbogatejši na vsem svetu, je japonski cesar Hirohito.

Njegova velika palača stoji v Tokiju, v mestnem delu Kojimahi-ku. Od vseh strani je obdana od trdnega zidovja in trojnih globokih jarkov, da nihče ne more gledati noter. Cesarjevo ime se na Japonskem nikdar javno ne izgovarja, nekateri Japonci njegovega imena niti ne vedo. In vendar v svojem cesarju vsak Japonec časti »Nebeškega sinca«. »Vrhovnega zapovednika«, »Nebeškega cesarja« ali kakor ga imenujejo »Te-

ter z njim blazno drvel. To je bilo zadnje sredstvo. Ura je bila že pet popoldne. Prah in vročina neznosna.

Tri kilometre na levi je že švigal ogenj

Nad ognjem so se sukali letalci, ki so metali na tla bombe z ogljikovo kislino, s katero so zadrževali ogenj. Naenkrat je zapihal veter in dež ognjenih isker se je vsul nad nas. Iskre so se pomešale s prahom. Ničesar več nismo videli. Prav ničesar več.

Naenkrat pa so izginile prve živali. Pred nami je tekla široka plitva reka. Zajezdili smo nazaj in poganjali čredo naprej, naprej! Samo sedaj ne obstati.

24 ur smo že bežali

Bil je blazen beg pred ognjem, ko smo gonili v naglem diru 60.000 glav goveje živine. 5000 govedi je popadalo med to blazno potjo, 55.000 pa je bilo rešenih.

Sele dne 2. januarja je bil strašni požar ustavljen. Ustavilo ga je vojaštvo, ki je prihitelo od vseh strani na pomoč. Med tem časom od 18. decembra do 2. januarja pa je v plamenih gorelih pamp

zgorelo 90.000 govedi in 11 ljudi

Vse to pa le zato, ker kak pastirski potepin ni pazil na ogenj. Strašno je, kadar pampe gore.

Italijanski rekordni letalec Stoppani Marij, ki je letel iz Brazila nazaj v Evropo. Je blizu brazilske obale moral skotiti iz gorečega letala, ki je s drugimi ljudmi vred zgorelo in padlo v morje. On se je edini od vseh rešil. Rešilo ga je drugo letalo, ki je priletelo na pomoč.

jeklarne in tovarne. Niti en japonski gospodarski človek bi se nikdar ne drznil priti na občni zbor kake družbe, kjer ima cesar svoje delnice ter tam glasovati zoper predloge cesarjevega zastopnika.

Poleg vsega tega je cesar največji veleposestnik na Japonskem. Po vseh delih japonskega otočja ima 23 palač in vil. Njegova zemljišča so že iz starih časov oproščena vseh zemljiških davkov. Zato marsikak trgovec rad najame cesarjevo zemljišče za svojo trgovino, da je potem oprosten vseh zemljiških davkov. Največ pa je v cesarjevih rokah japonskih gozdov. Vseh zemljišč ima japonski cesar nekako 1.302.062 hektarov, kar je 3% vsega japonskega sveta. Samo zemljišča so vredna najmanj svojih 15 milijard dinarjev. Njegovo drugo premoženje pa se sploh ne da preceniti.

Civilna lista japonskega cesarja znaša 4 in pol milijona jenov na leto, kar je tako malo v primeru s tem bogastvom, da ta lista ne krije niti stroškov cesarskega dvora. Razumljivo je, če cesar iz teh svojih velikanskih dohodkov rad daje darila za armado in druge državne potrebe. Saj lahko daje.

Če bi se torej na Japonskem pokazalo, da je začela zaradi vojske nastajati stiska, bi se moralo to poznati tudi na cesarskem dvoru. Vendar, kakor pravijo strokovnjaki, se tamkaj takega ne pozna, iz česar sklepajo, da Japonska še lahko prenaša ta vojna bremena.

Začetek in konec rdečega rablja:

Justični komisar Krylenko

Konec meseca januarja je iz Moskve v London prišla novica, da je Stalin odstavil dosedanjega justičnega komisarja Krylenko, ki je pod Leninom in Stalinom skoro 20 let opravljal svojo krvavo obrt. Ko je Stalin začel čistiti vrste boljševikov »protidržavnih elementov«, je bil njegovo slepo orodje Krylenko, ki je svojo nalogo opravljal tako, da so nasprotniki režima javno ali pa skrivaj padli pod krogami Krylenkovih rabiljev. Strel iz revolverja kje v kaki skriti ječi jetniku v tilnik — volja je bila izvršena. Zanimivo pa je, kako je potem tak način čistjenja zbudil veliko ogorčenje v vsem kulturnem svetu. To ogorčenje je nazadnje moral vpoštevati sam Stalin. In iz tega izhaja sedaj njegova zadnja odredba, da je Krylenko vržen s svojega mesta, češ da je on kriv vseh teh grozovitosti in da je dobro namero Stalina izbrljati za svojo krvoločnost. Kdo pa je Krylenko? Zanimiv je njegov začetek, kakor je zanimiv njegov konec.

Krylenko se je rodil leta 1885 v Smolensku, gimnazijo je obiskoval v Lublinu na Poljskem, nakar je študiral univerzo v Petrogradu ter je postal profesor zemljepisja na lublinski gimnaziji. Ko je izbruhnila svetovna vojna, je moral v vojsko, kjer pa se je znal dobro kriti ter marodirati. Bil je poslan na gališko fronto, kjer pa je kmalu oboteli in bil poslan v sanitetnem vlakcu v zaledje, kjer je napredoval za »visokorodnega gospoda praporščaka Krylenka«. Njegova pot je začela iti navzgor.

Leta 1917 je svet ljudskih komisarjev, bilo je to po revoluciji meseca novembra, ukazal generalu Duhočinu, naj se s sovražnikom začne pogajati za premirje. General pa tega ukaza ni hotel

poslušati ter je odgovoril, da bo poslušal samo narodno vladu, ker ljudskih komisarjev ne pozna in ne prizna vladu. To je general sporočil po telefonu Leninu, ki je takrat v njegovi družbi že bil Krylenko.

Dva dni pozneje je bil Krylenko že imenovan za vrhovnega poveljnika ruske armade. V luksuznem posebnem vlakcu se je pripeljal v glavni stan ruske armade. Spremljal ga je oddelek rdečih revolucionarjev mornarjev. Ti so na Krylenkovo povelje prišli in pozapri vse višje ruske častnike, generala Duhočina pa je Krylenko povabil v svoj salonski voz. Po generala je poslal mornarje, ki pa so na potu generala z bajoneti zabodli ter ga tem njegovo truplo privlekli pred salonski voz na postaji. Tu so ga vrgli pred oči vrhovnega poveljnika na železniški tir ter njegovo mrtvo truplo še onečastili. Dosedanji vojaški preiskovalni sodnik je naglo prihitel ter, ko je videl mrtvo truplo svojega generala, vrzel čez svoj vojaški plašč. Mornarji pa so vojaški plašč strgli z mrliča ter ga še dalje onečastili. Krylenko pa je stal na vratih svojega salona ter se smehljaj.

Ko je vojaški preiskovalni sodnik hotel posredovati, ga je Krylenko nahrulil:

»Kaj pa počneš tukaj, stari dedec?« Vojak je odgovoril: Jaz sem preiskovalni sodnik glavnega stana ruske armade, prosim me motite mi v izvrševanju moje dolžnosti! Vse okoli se je glasno zakrohotalo. Tudi Krylenko se je krohotal, nazadnje pa velel: »Vrag naj te pobere! Tvoj čas je minil! Če ne izginel pri priči odtod, boš kmalu kakor tale ležal tukaj na tračnicah!«

Tako je Krylenko meseca novembra leta 1917 začel svojo karijero, ki jo je sedaj čez 20 let tako žalostno končal.

Št. 49.

Pri gozdni kapelici

Kakor je bilo že povedano, je črni vitez po svoji zmagi nad Malvozinom in Front-de-Bœufom mirno odjezdil. Ko so ga glasniki začeli iskati, da bi ga kot zmagovalca predstavili knezu, je bil že globoko v gozdu ter jezdil proti severu.

Izogibal se je obljubljenih poti ter se je rajši držal ozkih stezic. Ko je začelo sonce zahajati, je v svojo veliko jezo uvidel, da je pošteno zašel in da mora sedaj njegova edina skrb biti, kje bo dobil kako prenočišče. Ker se mu je kaj takega že večkrat zgodilo, je bil vaje v takem položaju popustiti konju uzde ter prepustiti, kam ga pone- se žival.

Brž ko je pametna žival čutila, da ima proste uzde, je nalahno zdirjala in je že čez malo časa lahko poplačala zaupanje svojega gospodarja. Viteza je namreč konj prinesel na malo jaso, ki je na njej stala mala kapelica. Zraven kapelice je stala preprosta lesena koča, ki si jo je bil zgradil najbrž kak samotar.

Črni vitez je skočil s konja in je z ročajem svoje sulice potkal po zaprtih vratih. Sprva ni bilo iz koče nobenega glasu. Sele čez doli časa je znotraj nekdo zaklical: »Pojdj dalje, popotnik, in ne moti me, ker molim!«

Japonci so se izkrcali v Cingtau. Zgoraj: Blizu Cingtau so se izkrcali japonski mornarji, ki so potem zasedli kitajsko provinco Santung. Lahko topove vlatijo na suho. Spodaj: Čete korakajo v mesto Cingtau.

Zahvala

Ker nam je nemogoča osebna zahvala Vam vsem, ki ste nam o priliki bolezni in smrti našega ljubega očeta lajšali gorje, z nami sočustvovali, spremlili blagopokojnega na njegovi zadnji poti in ga obsuli s cvetjem, se Vam tem potom za vse najlepše zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo zlasti dolžni g. dr. Rabiću, bano-vinskemu zdravniku iz Lekenika, ki je vložil vse sile, da reši življenje dragega pokojnika in ki ga je spremljal na težavnem prevozu v njegov domači kraj, g. dr. Lebingerju, ki ga je v vsej pripravljenosti pričakal in nadalje zdravil in preč. g. dr. Knificu, ki je s svojim prisostvovanjem oveličal zadnjo njegovo pot.

Vsem stotera hvala!
Litiija, dne 6. februarja 1938.

**Zalujoča vdova in hčerka
ter družine Černe, Legan, Lanc.**

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Nedelja, 6. febr.: 8. Koncert tamburaškega septeta (vodi g. St. Kahne) — 9. Napovedi, poročila — 9.15 Pre- nos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 9.45 Verski govor (g. dr. V. Fajdiga) — 10. Koncert solistič. lahke glasbe (gg. Antunović in Haršlag, dve kitari in plo- še) — 11. Otroška ura: Gašperček — 11.30 Drobil za drobila (plošče) — 12. Zbor malih harmonikarjev (vodi prof. Pavel Rančigaj) — 13. Napovedi — 13.20 Nastop zagrebškega swing-kvarteta — 16. Lahkih nog naokrog (plošče) — 17. Kmetijska ura: Gospodarska navodila in tržna poročila — 17.30 Vojaške godbe (plošče) — 18. Br. Nušić: Svet — komedija v 4 dejanjih (izvajajo člani rad. igral. družine) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Slovenska ura: a) Poersterjevi sklad- bi (klavir: prof. M. Lipovšek); b) Prosenova rožnata hiša (g. F. S. Finšgar) — 20.30 Vokalni koncert Radijskega orkestra — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Pevski koncert: g. Mirka Dolničarja, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek.

Ponedeljek, 7. febr.: 12. Overture (plošče) — 13.45 Poročila — 14. Napovedi — 15.30 Glasbeni mehurčki (plošče) — 16. Napovedi — 18. Zdravstvena ura: Zastrup- ljenost (g. dr. Anton Breclj) — 18.30 Charlie Kunz igra šlagerje (plošče) — 18.40 Kulturna kronika: Fran Jaklič-Podgoričan (g. dr. Tine Debeljak) — 19. Napo- vedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20. Radijski orkester — 21. Musorgski: Prolog iz op. Boris Godunov (plošče) — 21.10 Klavirski kvartet (gg. Trost, Snisteršič, Miler, Svetel) — 22. Napovedi, poro- čila — 22.15 Radijski orkester.

Dragi programi!

Nedelja, 6. febr.: Belgrad: 19.30 Anglički zbor, 20.45 Preno iz Niša — Zagreb: 20. Tenor, 21. Zabavni koncert, 22.30 Plesna glasba — Dunaj: 19.30 Violina, 20.05 Odlomki iz dunajskih operet, 21.30 Plošče, 22.30 Plesna glasba — Budimpešta: 20. Igra, 21.35 Ciganski orkester, 22.15 Plesna glasba — Rim-Bari: 17. Isbrane pesmi, 21. Pester koncert, 22.15 Koralni koncert — Pra- ga: 20. Opereta »Kralj potepuhov«, 21. Varijacija, 22.30 Plesna glasba, 23.15 Zabavni program, 22. Potje, 23.20 Ischovne sonate — Sofija: 19. Lahka in plesna glasba, 20. Pester koncert, 20.30 Klavirski duo, 21. Simfonične skladbe, 22. Opereta, 23.30 Narodna glasba, 23.30 Lahka in plesna glasba — Berlin: 19.45 Rossinijeva opera »Se- villski brivci« — Königsberg: 19.10 Vojaška godba — Bratislava: 19.30 Mozartova opera »Beg iz serajla« —

Ponedeljek, 7. febr.: Belgrad-Zagreb: 20. Opera — Dunaj: 19.35 Simfonični, 21. Cerkevna glasba, 22.30 Ples- na glasba — Budimpešta: 20.15 Ciganski orkester, 21.40 Ravlov koncert, 23.05 Plesna glasba — Rim-Bari: 17.15 Violina, 21. Vokalni in instrumentalni koncert (tenoristi Volpi in sopranistka Roman) — Praha: 20. Orkestralni koncert, 21.15 Koncert za čelo in orkester — Varsova: 20. Filmska glasba, 22. Orkestralni koncert — Sofija: 19. Narodna glasba, 19.30 Sonate, 20.15 Simf. koncert koncert, 22.45 Plesna glasba — Lipsko: 20.05 Simfonični koncert — Monakovo: 20. Plesna glasba,

Taft

iz čiste svile po din 20.— meter pri Trpinu, Ma- ribor, Vetrinjska 15.

Oglas licitacije

Najem oziroma nakup strojev za izdelovanje sta- tiističnih podatkov po sistemu izvoljenih kartic in nabava 50.000 izvodov kartic s natisnjenimi tekstnimi glavami

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Za- grebu ima v četrtak, 10. marca 1938 ob 11 dop. v uradnih prostorih v Zagrebu, Mihanovičeva ulica 3/III prvo javno oферtalno pismeno licitacijo za najem odnosno nakup strojev za izdelovanje statističnih podatkov po sistemu izvoljenih kar- tic z natisnjenimi glavami.

Ponudbe, kolkovane po odredbi T. Br. 25 taksne tarife zakona o taksah, je treba izročiti ali dostaviti po pošti v zaprti in zapečateni ku- verti najdalje do zgoraj označenega roka licita- cije Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu (soba 305).

Kavejio v iznosu 5% za naše državljane, ter 10% za inozemske državljane od skupne vsote je treba položiti ali poslati po pošti blagajni Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Za- grebu (soba št. 420), najdalje do 10 dopoldne do- ločenega dne za licitacijo.

Pogoji licitacije se dobijo brezplačno vsak delavnik ob uradnih urah pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev (soba št. 305) med urad- nimi urami (8—14), eventualno potrebna pojasnila pa v sobi št. 420.

Zagreb, dne 4. februarja 1938.
Št. 45.601/1937.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Občine, klavnice, mesarji!

Pištolo za ubijanje goveda,

kot jo predpisuje ministrska naredba, dobite kot tudi patrone in vse rezervne dele pri tvrdki

SPECIA, trg. kom. dr., Ljubljana, Mestni trg 5/II.

Oglas

Dobava osebnega avtomobila.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Za- grebu razpisuje za dne 21. februarja 1938 ob 11 dopoldne, v uradnih prostorih v Zagrebu, Miha- novičeva ulica 3/III, prvo javno pismeno oферtal- no licitacijo za dobavo enega osebnega zaprtega avtomobila (limuzine), s 6 sedeži, razdeljen s steno med prednjimi in zadnjimi sedeži, ter s 6 cilindrijskim motorjem od 60 do 90 konj. sil.

Ponudbe, kolkovane v smislu odredbe T. b. 25 taksne tarife zakona o taksah, je treba izro- čiti ali dostaviti po pošti v zapečateni kuverti do zgoraj označenega roka Osrednjemu uradu za za- varovanje delavcev v Zagrebu (soba št. 305).

Kavejio v iznosu 5% za naše državljane, ter 10% za inozemske državljane od skupne vsote za dobavo avtomobila, je treba položiti ali poslati po pošti blagajni Osrednjega urada za zavarova- nje delavcev v Zagrebu (soba št. 420) najdalje do 10 dopoldne, dne določenega za licitacijo.

Pogoji licitacije se dobijo brezplačno vsak delavnik ob uradnih urah pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev (soba št. 305).

Št. 3597/1938.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

MESARJI, SLASČICARJI, RESTAVRATERJI, INDUSTRIJE!

»WITT« HLADILNI STROJI

že nad 40 let v obratu, za vse svrhe in za vse kapacitete do 1 milijona kalorij. Večletno jamstvo! Zahtevajte ponudbe! Zastopstvo: Specia, trg. kom. dr., Ljubljana, Mestni trg 5/II.

Oglas licitacije

Tiskanje kartic.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev odreja v svojih uradnih prostorih v Zagrebu, Mihanovi- čeva ulica 3/III,

v torek, dne 8. marca 1938

prvo javno pismeno oферtalno licitacijo za tiskanje odnosno dobavo 1.500.000 kosov kartic za matične liste Centralne kartoteke osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Ponudbe, pravilno kolkovane po odredbi T. Br. 25 taksne tarife zakona o taksah, se morajo izročiti v zaprti in zapečateni kuverti ali dostavi- ti po pošti Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev (soba 305) najkasneje do 11 dopoldne za licitacijo določenega dne ter napisati na hrbtu kuverte: »Ponudba na št. 4062/1938 za dobavo kartic.«

Kavejio v iznosu 5% proračunane ponudene najvišje alternativne vsote za domače, odnosno 10% za inozemske državljane, je treba položiti ali poslati po pošti blagajni Osrednjega urada za zavarovanje delavcev (soba 420) najkasneje do 10 dopoldne za licitacijo določenega dne.

Splošne pogoje licitacije, tehnične pogoje in obrazce ponudbe, ter obrazce tiskovine dobijo intereseanti brezplačno pri upravitelstvu pomož- nih uradov Osrednjega urada za zavarovanje de- lavcev (soba 305) v uradnih urah vsak delavnik (od 8—14).

Št. 4062/1938, dne 3. februarja 1938.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja ob nenadomestljivi izgubi na- šega nadvse ljubljenega očeta, gospoda

Križnik Tomaža

se tem potom vsem priskrbeno zahvalju- jemo. Posebno zahvalo smo dolžni št. duhovščini, zlasti preč. g. kaplanu Ška- farju za večkratno duhovno tolažbo, ter preč. g. Šmonu, vsem sorodnikom, pri- jateljem in znancem, ki so blagega po- kojnika v tako častnem številu spreml- jali na njegovi zadnji poti.

Sv. Jurij ob Taborn, 4. februarja 1938

Zalujoči ostali:

Sestra, žena, hčerke in sinovi

ZAHVALA

Ko smo tako nenadoma izgubili našo predobro ženo in mater., gospo

IVANO JAGODIC

smo bili ob težkih dneh deležni tolike pozornosti in tolikih izrazov sočutja, da si štejem v sveto dolžnost, se vsem in vsakomur za vso ljubezen zahvaliti.

Predvsem se zahvaljujem prevz. g. škofu dr. G. Rožmanu za vodstvo pogreba, za opravljeno sv. mašo in izraženo sožalje. Dalje vsem gg. duhovnikom, na čelu kranjskemu g. dekanu M. Škerbecu, za udeležbo pri pogrebu, opravljene molitve in darovane svete maše; zlasti še šenčurskemu g. župniku F. Vavpetiču za vso skrb in ljubezen, ki se je posebno odražala v tolažilnem govoru ob od- prtem grobu, in g. kaplanu A. Žitkotu za vso požrtvovalnost ob boleznih. Ganjeni smo bili ob dobrih sosedov in botrov, ki so rajnici oskrbeli tako lep mrtvaški oder, še bolj, ko smo videli cele trume kopiccev od blizu in daleč, ki so dva dni nepretrgoma molile za pokoj rajne in ji potem izkazale zadnjo čast na poslednji poti na pokopališče, bodisi v članstvu ZMD, III. reda in br. sv. Uršule, bodisi v številnih vrstah prijateljev in znancev. Hvala visokim in šenčurskim cerkvenim pevcem za prelepo petje ter g. T. Kokalju za v srce segajoč govor ob slovesu rajnice od doma. Vsem, ki so darovali krasne vence, bodi izrečena prav posebna zahvala. Prav tako pa tudi vsem, ki so nam izrazili v tako izrednem številu pismeno in ustno svoje sožalje. Njih zagotovila, da molijo za našo mamo in darujejo zanj sv. maše, so nam bila v nedopovedljivo tolažbo.

Naše mame ni več. Vemo pa, da čaka v tihni gomili na šenčurskem polju častitljivega vstajenja in da bo dotlej naša priprošnjica pri Bogu. Naj bo njena priprošnja ena sama zahvala za vse, kar ste zanj kdajkoli dobrega storili.

Visoko, Ljubljana, dne 5. februarja 1938.

DRUŽINA JAGODIC

Natečaj.

Dne 1. maja 1938 poteče najemninska pogodba sedanjemu najemniku hotela, restavracije, kavarne in kino-dvorane Zana- tskega doma v Beogradu, vogal Žorža Klemansoja in Hilendarske ulice. Sklad Zanatskega doma kot javnopravna ustanova razpisuje natečaj za oddajo v najem omenjenih prostorov za dobo prihodnjih pet let.

Prostori, ki se oddajajo, so v glavnem sledeči:

- 1) hotel s 59 sobami, z napravami za toplo in hladno vodo v sobah in dvigalom;
- 2) moderna restavracija velikosti 7×16 m z prostorno kuhinjo in potrebnimi napravami;
- 3) moderna kavarna velikosti 7×19 m;
- 4) moderna kino-dvorana s cca 600 sedeži in z napravami za zračenje;
- 5) manjši prostor za trafiko v Hilendarski ulici;
- 6) dvorana v stolpu palače uporabna za različne svrhe, velikosti okoli 100 m².

K naštetim prostorom spada še klet v velikosti okoli 1000 m² kakor tudi ostale pritlikline.

Za gori navedene prostore je vpeljana posebna centralna kurjava in naprava za segrevanje vode, s katerimi najemnik upravlja v svoji režiji.

Vsi gornji prostori se izdajajo brez inventarja.

Za podrobnejša pojasnila, kakor tudi za ogled vseh prostorov se je obračati osebno tajniku Sklada Zanatskega doma v Beogradu, ulica Žorža Klemansoja št. 1a/L.

Ponudbe z navedbo cene za mesečno najemnino je poslati v za- pečatenem pismu najdalje do 15. marca 1938.

UPRAVA FONDA ZANATSKOG DOMA U BEOGRADU.

Inserirajte v SLOVENCU

Čajno maslo

iz pasterizirane smetane dobavlja

E. VAJDA, Čakovec

Telefon 59, 60, 83. Brzjaviti: Vajda, Čakovec

Zahvala

Po smrti moje sestre Tehovnik Marije ki je nepričakovano podlegla pljučnici, mi je »KARITAS« takoj izplačala celo zavarovalno vsoto. Smatram za svojo dolžnost, da se zavarovanju »KARITAS« za hitro izplačilo javno zahvalim in da to pre- koristno in potrebno zavarovanje vsakemu priporočam. To je res solidno in popolnoma varno ljudsko zavarovanje, pri katerem ni nihče razočaran.

Zg. Senica, dne 1. februarja 1938.

Tehovnik Janes, I. r., posestnik
Zg. Senica 20, p. Medvode

Dotrpel je in nas za vedno zapustil naš srčno ljubljani, dobri soprog, oče, brat, stric in tast, gospod

JOSIP AHLIN

višji davčni upravitelj v pokou

previden s tolažili svete vere. Pogreb dragega pokojnika bo v pone- deljek, dne 7. februarja 1938, ob 4 popoldne iz mrtvaške veže Splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Zidani most, Šibenik, dne 5. februarja 1938

Zalujoči:

Franja, soproga; Josip, kapetan fregate, Stanko, želez. uradnik, sinova; Vera poročena Boh, hči; Franc, brat — in ostalo sorodstvo

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je danes po kratki in mučni bolezni dotrpel naš ljubljani brat, gospod

JERNEJ LAPAJNE

ključavničar državne železnice v pokou

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 7. februarja 1938, ob 2 pop. iz mrtvaške veže Splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. februarja 1938

Zalujoči ostali

A. Verbaj, Ljubljana, Gosposvetska 10

Telefon štev. 2867

Kmetovalci in obrtniki!

Iskate nam je volika podluka pravnih elektromotorjev vseh velikosti in napetosti — Cene konkurenčne: — Prevezamo in izvršujemo vsa tekoča popravila v lastni delavnici pod strokovnim vodstvom in zani garancijama. — Dalje izvršujemo tudi vsakovrstne instalacije (električne, telefonske in signalne) naprav kakor tudi popravila medicinskih in radijskih aparatov.

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1938

Začetek 6. marca

60% popusta na nemških železnih, znatni popusti v drugih državah

Vsa pojasnila dajejo:

Zvanični biro lajpčičkega sajma, Beograd

Knez Mihajlova 33/1

in častni zastopniki:

Ing. G. Tönnies, Ljubljana
Tyrševa 33, Telefon 27-62

in

Jos. Bezjak, Maribor
Gosposka 25, Telefon 20-97**LJUDSKA POSOJILNICA
V LJUBLJANI**

reg. zadruga z neom. zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6

v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodnejše

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%

Menza**Kolodvorska ul. št. 8**

nudi cenj. gostom obilen in okusen zajtrk od 6. ure dalje: belo kavo vel. 2 din. črno 1.50 din, mleko vel. 1 din, ka-abo vel. 2 din, čaj 2.50, 3 din.

KORUZNE 2GANCE 1 do 1.50 din, razno pecivo 0.50, 1, 2 din, izborni golaž, vampe s parmezanom, jetra, obare 3 din, pristno domačo šunko 10 dkg 4 din, domače kranjske klobase, polovica 2.50 din.

KOSILO: Zakušana juha, dve prikuhi in goveje meso . . . . . din 4.50
Isto s pečenko ali močnato jedjo . . . . . din 7.—
Isto s pečenko in močnato jedjo . . . . . din 9.—VEČERJA: Goveji ali telečji zrezki v omaki, pečeni rajžele, fašir, s krompirjem, meso z makaroni, telečja jetra v omaki, piška v papriki i. t. d., 3 din.
Koruzni, beli ali ajdovi žganci, kakor vseh vrst prikuhe in solate 1.50 din.
mlečna jedila 2, 2.50 din, močnata 1, 2 din. Stalni abonenti popust!**Po vaši želji Vam izdela
Knjigoveznica
Jugoslovanske tiskarne
v Ljubljani
Kopitarjeva 6/II**

v svoji čitalnici razne poslovne knjige, ako niso že v zalogi. Istotako izvrši tudi vsa druga knjigoveška dela, posebno razne vezave od preprostih do razkošnih oblik.

Posebni oddelek za izdelovanje damskih torbic, pasov, denarnic in drugega usnjenege galanterijskega blaga Vam nudi te predmete vedno v lepih, modernih fazonah.

**Cene skrajno nizke.
Poslužite se!****Zahvala**

Vsem, ki so sočustvovali z nami in nam izrazili sožalje ob smrti drage soproge in mamice

Kristine Jaklič

se najiskrenejše zahvalujemo. Posebno hvaležni smo dr. Maksu Miheličju za izredno požrtvovalnost. Zahvaljujemo se tudi vsem onim, ki so jo sprejeli na njeni zadnji poti.

Karlovica pri Vel. Laščah, dne 6. februarja 1938.

Zalujoči soprogo in ostali.

Zahvala

Vsem, ki so nam ob bridki izgubi naše nepozabne soproge in mamice

Beti Kopač

soprogo ravnateljice Delavske shornice v pokoju

izkazali svoje sočutje, ji poklonili cvetja in vence ter jo sprejeli na njeni zadnji poti, izrekamo našo prisrčno zahvalo.

Zalujoča redbina.

35.-

7563-53
Ženske copate, lahke in tople v črni, plavi in sivi barvi. Cena samo Din 35.-

KUPITE ŠE DANES TOPLO OBUTEV!

OBVARUJTE SE PREHLAJENJA IN BLATA!

59.-

2451-43682
Topli otroški čevlji, izdelani iz finega usnja, tople podloženi in obšiti s fino kožuvinno.

35.-

7052-57-97
Visoke otroške copate, izdelane iz volnenega filca z usnjanim podplatom in flicastim vmesnim podplatom, grejeje noge do nadvlečnejev.

35.-

78155-451
Ženske galoše s polvisoko peto, a pojačeno konico in robom, obvarujejo Vašo obutev pred vlago in hlapno pred blatom v vlažnih zimskih dneh.

49.-

28632-435
Snežke za otroke, tople podložene, varujejo Vaše otroke vlago in prehlada. Od številke 31-35 Din 59.-

99.-

4855-64709
V teh čevljih Vam bodo noge kot v peči. Izdelani so iz toplega sukna in obšiti s krznom.

15.-

59.-

93992-492
Otroški gumijasti škornji, podloženi s tople flanelo in pojačenimi konicami. Zelo prikladni za šolske mladine v mokrem in blatu.

39.-

95157-468
Močne moške galoše s specialno pojačenimi podplati. Obvarujejo Vaše čevlje pred vlago in hlapno pred blatom.

TOPLA ZIMSKE NOGAVICE:
Wellington moške Din 15.—
ženske " 12.—
otroške " 6.— 9.—
ZENSKE DOLGE NOGAVICE:
Tatjana čista volna Din 23.—
Platirane, sunaj svila, Din 25.—
snotraj volna

Rata

Za nujno uporabo iščem 1 motorni agregat od 3-8 P.S. na bencin, petrolej ali nafto, v najem ali za odkup. Prav tako 1 centrifugalno sesalno od 200-500 l na minuto in 1 dinamo za gornji agregat. **Nujne ponudbe pod „sesalnik 15“ na Aloma Company d. o. o. z. — Ljubljana.**

Poznani SALVAT-čaj zoper žolčne kamne in bolezni žolčnega mehurja se dobiva pri glavnem zastopniku

lekarni pri Sv. Ivanu, Zagreb, Kaptol 17. Prospekte o zdravljenju pošljemo zastop.

Ogl. reg. 3. br. 2787/1

Konrad Gologranc

MESTNI STAVBENIK V CELJU, Mariborska 30
prevzema in izvršuje vsakovrstne privatne, javne in industrijske zgradbe solidno in po cenah. Sodnijsko zaprišeženi cenilec. Daje tehnične nasvete in pojasnila.

Otroški vozički naj-novejših modelov

Dvokolesni, motorji, tričiklji

Štalni stroji pogonljivi

Po zelo niski ceni! Ceniki franco!

„TRIBUNA“ F. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovačka 4

Podružnica: Maribor, Aleksandrova cesta 26

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom je mast CLAVEN. Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost v trgovini in glavnega skladišča

Zaščitni znak

Originalni angleški

Exide akumulator

6 Volt 90 Amp. ur

Din 750.—Zastopstvo
za Dravsko banovino:**M. BAHAR LJUBLJANA**

Celovška c. 38

Telefon 22-92

Zahvala

Za premnoge dokaze ljubezni in sočustvovanja v boleznih in ob smrti našega dragega soproga, sina, brata in svaka, gospoda

Franca Fendreta

tajnika gornjegrajskega sreskega načelnika

izrekamo najpristranejšo zahvalo. Zahvaljujemo se č. duhovščini, gg. zdravnikom, č. sestram usmiljenkam za vso skrb med boleznijo. Prisrčno se zahvaljujemo gg. govornikom za lepe besede ob grobu, darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so ga v tako lepem številu sprejeli na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni g. načelniku dr. Kartinu za ves trud in vso ljubezen, ki jo je izkazal pokojnemu.

Sv. Jurij-Mozirje-Gornji grad, 3. febr. 1938.

Zalujoči ostali.